

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему

*«Розробка та шляхи реалізації міжнародного
інвестиційного проекту «Відкриття інтернет
магазину «UA HONEY»: продаж унікальних
сортів меду в Швеції»*

Виконав: здобувач IV курсу,

Групи МЕВ-17

Спеціальності 292 Міжнародні економічні
відносини

Малютіна А.В

Керівник: Магдіч А.С., канд.наук,
доцент

Дніпро

2021

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Затверджую:

*Зав. кафедри: Задоя Анатолій Олександрович,
доктор економічних наук, професор*

“ ____ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу
Малютиній Ангеліні Василівні

1. Тема роботи: «Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту «Відкриття інтернет магазину «UA HONEY»: продаж унікальних сортів меду в Швеції»

2. Керівник роботи: Магдіч Аліса Сергіївна, кандидат наук, доцент

Затверджені наказом від " ____ " _____ 20__ р., № ____

3. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 31.05. 2020

4. Цільова установка та вихідні дані до роботи: Метою роботи є аналіз масштабів і тенденції міжнародної економічної діяльності даної країни, що дасть зрозуміти рівень розвиненості і ступінь зацікавленості Швеції у розвитку бізнес сфери.

5. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити):

Розділ 1. Місце та роль Швеції в глобальному світі

Розділ 2. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності Швеції

Розділ 3. Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту «Інтернет-магазин UA HONEY»

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали, посада)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Магдіч А.С.		
2	Магдіч А.С.		
3	Магдіч А.С.		

7. Дата видачі завдання _____ 15 березня 2021 р. _____

8. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Підготовка першого розділу	1 квітня 2021 р.	1 квітня 2021 р.
2	Підготовка другого розділу	15 квітня 2021 р.	15 квітня 2021 р.
3	Підготовка третього розділу	15 травня 2021 р.	15 травня 2021 р.
4	Подача завершеної роботи	1 червня 2021 р.	1 червня 2021 р.

Здобувач

 підпис

_____ Магдіч А.С. _____
 прізвище, ініціали

Керівник кваліфікаційної роботи _____
 підпис

_____ Малютіна А.В. _____
 прізвище, ініціали

АНОТАЦІЯ

Малютіна А.В. Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту «Відкриття інтернет магазину «UA HONEY»: продаж унікальних сортів меду в Швеції».

У даній роботі виконується аналіз економічної, політичної і соціальної середовищ протягом останніх 10 років для виявлення переваг і недоліків в кожній області, щоб на основі даних і аналізу вірно підібрати стратегію і реалізувати запланований проект у Швеції. Дослідження показують, що дана країна займає за різними показниками лідируючі позиції, крім того держава заснувала свою «Шведську модель» економіки і прямує заданим принципам, та, як наслідок, країна має низький показник інфляції, відносно стабільну валюту й високий рівень життя. До того ж, уряд активно бореться з проблемами, які несуть загрозу економічній, політичній і соціальній нестабільності, що може негативно впливати на ділову активність в даній країні. Також досліджується інвестиційна привабливість Швеції та її регульовані закони, які відображають демократичну позицію країни стосовно цього питання. Не є винятком аналіз конкурентного середовища і доцільність задуманого проекту, аналіз включає також в себе розрахунки показників ефективності, котрі надали справедливую оцінку інвестиційному проекту й довели інвестору його інвестиційну привабливість.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний проект, показники ефективності, шведська модель економіки, прямі іноземні інвестиції.

SUMMARY

Malyutina A.M. Development and implementation of the international investment project «Opening of the online store «UA HONEY»: sale of unique varieties of honey in Swede »

In this paper, an analysis of the economic, political and social environment is carried out to identify the advantages and disadvantages in each area over the past 10 years, in order to choose the right strategy and implement the conceived project in Sweden based on the data and analysis. Studies show that this country takes leading positions in various indicators, in addition, the state has founded its "Swedish model" of the economy and follows the set principles, and, as a result, the country has a low inflation rate, a relatively stable currency and a high standard of living. In addition, the government is actively tackling problems that pose a threat to economic, political and social instability, which can negatively affect business activity in a given country. It also examines the investment attractiveness of Sweden and its regulatory laws, which shows the country's relatively democratic position on this issue. The analysis of the competitive environment and the feasibility of the conceived project is no exception; the analysis also includes calculations of performance indicators, which gave a fair assessment of the investment project and proved its investment attractiveness to the investor.

Key words: investments, investment project, efficiency indicators, Swedish model of economy, FDI.

ЗМІСТ

***Тема. Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту
«Відкриття інтернет магазину «UA HONEY»: продаж унікальних
сортів меду в Швеції».***

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 МІСЦЕ ТА РОЛЬ КРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ.....	8
1.1 Загальний стан та «Шведська модель» економіки Швеції.....	8
1.2 Місце країни в міжнародному поділу праці.....	19
1.3 Ринок праці Швеції та її участь у міжнародних міграційних процесах.....	22
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇНИ.....	28
2.1 Товарно-географічна структура зовнішньої торгівлі та ступінь інтегрованості у світове господарство.....	28
2.2 Інвестиційна активність країни: розвиток інвестиційних процесів та стан платіжного балансу.....	34
2.3 Оцінка інвестиційного клімату Швеції й ступені його привабливості для українських інвесторів.....	39
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ «ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИН "UA HONEY"».....	55
3.1 Оцінка актуальності товару та способу його реалізації. Аналіз ринку конкуренції.....	55
3.2 Побудова процесу створення інтернет-магазину та виявлення обсягів й форми залучення інвестицій.....	62
3.3 Оцінка рентабельності бізнесу і його інвестиційна привабливість для інвестора.....	68
ВИСНОВКИ.....	76
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78

ВСТУП

За останні сто років Швеція стала однією з найбільш розвинених країн Європи і світу, державою загального добробуту.

Високі прибуткові податки, а також великі соціальні витрати і вкладення в людський капітал стали відмінною характеристикою країни. Це стало фактором, який вплинув на формування умов привабливих для різної економічної діяльності людини. Завдяки таким умовам резиденти і нерезиденти даної країни можуть проявляти ділову активність результатом якої буде добробут діяча а також самої Швеції.

Така ситуація дозволяє реалізовувати корисну ідею з приводу продажу меду в країні, тому що корисність товару на сьогоднішній день є гострою необхідністю споживача. Через те, що протистояти вірусній інфекції не кожен організм може, вживання меду унікальних сортів добре вплине на роботу організму людини, а також допоможе зміцнити імунну систему.

Метою роботи є аналіз масштабів і тенденції міжнародної економічної діяльності Швеції та рівня розвиненості і ступінь зацікавленості її у розвитку бізнес сфери та інших важливих економічних суб'єктів. Оцінка переваг і недоліків економічної політики, що проводиться урядом Швеції, щоб визначити найбільш вигідні позиції країни для подальшої в ній інвестиційної активності. Також оцінка економічних показників ефективності проекту, котрі допоможуть з'ясувати обсяги фінансування проекту та чи може він бути привабливим для інвесторів у рамках державних правил і норм країни.

Задля досягнення мети було поставлено відповідні завдання:

- Оцінка інвестиційної привабливості Швеції: перспективи або можливі загрози розвитку економіки у майбутньому.

- Оцінка нинішньої економічної політики Швеції.

- Розглянути особливості проведення урядом монетарної та валютної політики та державне регулювання бізнес-процесів.

- Дослідження актуальності проекту та його потенційних конкурентів.
- Дослідження процесу створення проекту.
- Розрахунок показників економічної ефективності.

Об'єктом даного аналізу є міжнародний інвестиційний проект який передбачає відкриття інтернет-магазину "UA HONEY", який продає український мед унікальних сортів.

Предметом дослідження є інвестиційна діяльність Швеції та її макроекономічні показники, дослідження всесвітнього інвестиційного середовища її привабливість та інтеграція національних ринків капіталів, державне регулювання, теорія актуального попиту, формули показників ефективності, які відображають ефект від вкладань капіталу в проект.

Методи дослідження: аналіз статистичних і географічних даних, які надаються офіційними джерелами світового значення. Синтез інформації методом логіко-методологічної процедури. Оцінка інвестиційної доцільності методом розрахунків.

Методика: використання інтернет-платформи, використання наукового та навчального посібників.

Практична значущість полягає у тому, що дана робота проведена з використанням офіційної інформації з офіційних джерел даної країни. Крім того, пошагова інструкція з детальним описом дозволяє відтворити теоритичні вимоги в практичну діяльність. Особливістю є те, що проведені математичні розрахунки є реальними і дійсними показниками інвестиційної привабливості проекту.

РОЗДІЛ 1

МІСЦЕ ТА РОЛЬ КРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ

1.1. Загальний стан та «Шведська модель» економіки Швеції

Швеція - найбільша держава Скандинавського півострова як по площі території (450,2 кв.м), так і за чисельністю населення (10,2 млн у 2019 році). Країна відіграє значиму роль на міжнародній арені, будучи членом понад 90 міжнародних організацій. Вона входить до складу ООН з 1946 року і складається в більшості спеціалізованих установ організації (наприклад, в МБРР, МВФ, ЮНЕСКО, ЮНІДО). Крім цього, Швеція є членом ОЕСР і Інтерполу [14].

Серед регіональних об'єднань і організацій ключовими для Швеції є Європейський союз (далі - ЄС), Рада Європи, Організація з безпеки і співробітництва в Європі, Європейський банк реконструкції і розвитку. Як член ЄС країна бере участь в ряді угод про вільну торгівлю та економічне співробітництво. При цьому Швеція не входить до складу єврозони (офіційна валюта країни - шведська крона) [14]. У 2003 році в країні було проведено референдум про введення євро як національну валюту, проте 56% населення проголосували проти. Основними причинами відмови від переходу до євро стало бажання зберегти суверенітет і контроль за процентними ставками.

В силу даного процесу залучення поява у світовому глобальному просторі породжує так само глобальні нові загрози. Але саме Швеція традиційно бере участь у багатьох миротворчих місіях під егідою ООН, а група видатних шведських діячів зіграли помітну роль у встановленні миру та безпеки в різних країнах у рамках відповідних місій цієї та інших міжнародних організацій.

Активною участю в миротворчих місіях Швеція заслужила, щоб її називали “світовим миротворцем”, “моральною наддержавою”, “сумлінням світу”.

Тому дотримуючись принципу нейтралітету, Швеція не входить в НАТО, однак бере участь в програмі військового співробітництва організації «Партнерство заради миру».

На сьогоднішній день Швеція ввійшла з міцною і стійкою економікою, темпи зростання якої загалом перевищували темпи економічного зростання в зоні євро [15]. Для Швеції формула стійкого розвитку використовується під терміном “шведська модель”, яка пов’язана з формуванням і зміцненням Швеції ще у II половині XX ст. характерною особливістю якої є поєднання належного врядування, політичної стабільності, стійкого економічного зростання, високого рівня соціального захисту та гідного рівня добробуту суспільства (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Шведський дім [15].

Звичайно становлення та розвиток шведської економічної системи не були позбавлені як негативних впливів світових економічних криз і рецесії, так і внутрішніх соціально-економічних суперечностей. Проте, виводячи свою політику на наднаціональний рівень Швеція застосувала основні засоби «Шведської моделі» розвитку з особистої ініціативи та ділової активності громадян (покращення освіти, охорони здоров’я, перманентне підвищення кваліфікації тощо), задля посилення ролі громадянського суспільства та його контролю за соціально-політичними та державно-управлінськими процесами. Тому що в умовах глобалізації вирішення завдань всезагального добробуту національному органу влади окремо як єдиного

суб'єкта не до снаги. Отже результатом такої політики є економічні показники, які розглянемо нижче.

По-перше, політична глобалізація сприяє розвитку країни, через її авторитет та вплив на міжнародній арені. Завдяки індексу глобалізації КОФ вимірюється економічні, соціальні та політичні аспекти глобалізації та їх посилення взаємозалежності від економічних процесів на глобальному рівні [13]. Це дасть змогу зрозуміти на скільки країна політично інтегрована та яке місце посідає в міжнародній співпраці.

Тому, завдяки першим позиціям у соціальній та політичній глобалізації лідери за цим виміром у 2017 році були: Швейцарія– 1 місце, Нідерланди– 2 місце, Бельгія– 3 місце, Швеція – четверте місце (рис.1.2).

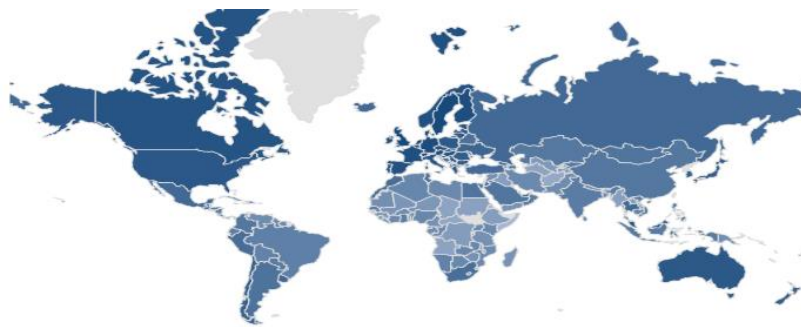

Рис.1.2 Индекс глобалізації КОФ* за 2017 р [13].

* Швейцарський економічний інститут створений в 2002 році.

По-друге, за рівнем виробництва Швеція випереджає більшість країн Євросоюзу [2]. Доказом цього факту використовуємо показник ВВП на душу населення ПКС для усунення міждержавних відмінностей у вартості, що демонструє реальне зростання ВВП і усуває вплив курсової нестабільності, зміни цін (інфляція / дефляція) і ефект більш низької вартості праці в країнах, що розвиваються в порівнянні з розвиненими. За підсумком аналізу (рис 1.3) виявилось, що показник Швеції ВВП у розрахунку на душу населення за паритетом купівельної спроможності посідає 5 місце випереджаючи Францію, Бельгію, Італію, Іспанію (52608,71 тис. доларів) у 2019 році.

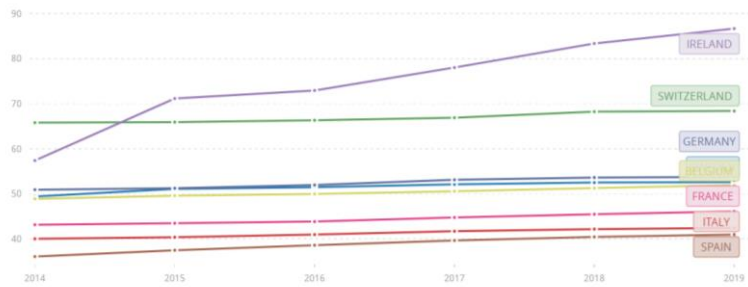

Рис. 1.3. ВВП ПКС на душу населення (в постійних цінах 2017 р., долар США) 2014-2019 рр. [2].

Для того, щоб проаналізувати детальніше цей показник треба використати кореляційний аналіз та провести тенденцію показників ВВП ПКС однієї Швеції (рис. 1.4).

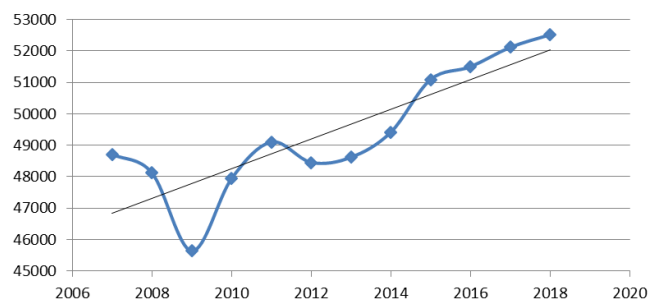

Рис. 1.4. Тенденція ВВП ПКС на душу населення (в постійних цінах 2017 р., долар США) 2004-2018 рр. [2].

*Розроблено автором за даними [2]

Цей графік дає нам зрозуміти, що ВВП країни мав позитивну тенденцію, а саме постійне зростання протягом тривалого періоду виключаючи процес стагнації, але це не позбавляє економіку від рецесійних проявів [2].

Також Швеція посідає гідне місце у світовому поділі праці, бувши одним зі світових лідерів у виробництві інноваційної технології. У Швеції – одна з найвищих у світі вартість праці(табл.1.1)

Таблиця 1.1
Середньомісячна заробітна плата до оподаткування, всі галузі (шв. крон)
2017-2021 рр.*

	2017	2018	2019	2020	2021
Усього	22000	25000	31700	35900	46400

*Розроблено автором за даними [4]

Дана статистика підтверджує що рівень заробітної плати досить великий в Швеції і це може справити позитивний вплив на зайнятість в країні, що спрощує ведення бізнесу або відкриття підприємства, а також довгостроковість відносин між працівником і стабільність його роботи на підприємствах. Завдяки цьому збільшується ймовірність успішного розвитку бізнесу а також інвестиційна привабливість [4].

Відповідно, шведське суспільство відносять до багатих. Це також підтверджується тим, що середньостатистична сім'я у Швеції витрачає на харчування лише 12,6% загальних видатків за даними Євростату у 2018 році [31]. Слід зауважити, що середня тривалість життя шведів є однією з найвищих у світі (для чоловіків – 81 років, для жінок – 84). Цим фактом підтверджується високі стандарти якості життя завдяки великим державним видаткам на охорону здоров'я та розвиток освіти.

За даними всесвітньої організації охорони здоров'я у 2018 році Швеція профінансувала цю сферу у розрахунку 9, 27% від ВВП (3 місце у світі) (рис.1.5) [2]. Цей показник є однією з причин високого значення очікуваної тривалості життя.

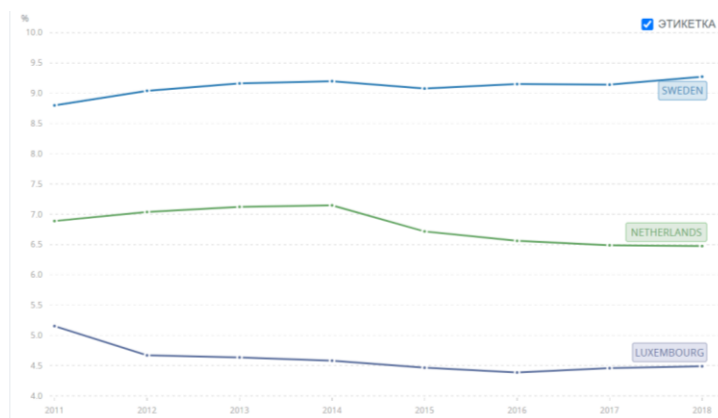

Рис. 1.5. Внутрішні державні витрати на охорону здоров'я (% від ВВП) 2011-2018 рр. [2].

Так само лідируючі позиції Швеція займала і за видатками на освіту. Останні дані по показнику були у 2017 році 7, 569 % від ВВП (5 місце у світі) (рис1.6) [2]. Завдяки цьому індекс людського розвитку Швеції є одним з найвищих в світі (табл.

1.2) [14]. У той час як інші країни, які займають високі рейтинги за показниками ВВП не так спантеличені питанням щодо фінансування даних областей.

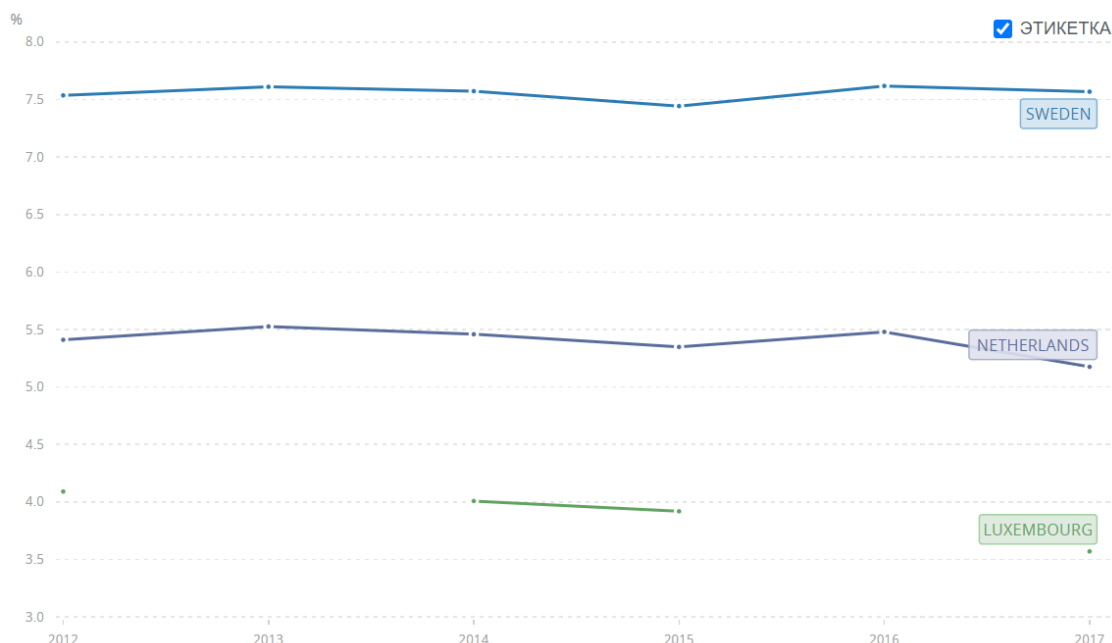

Рис.1.6. Державні витрати на освіту, всього (% від ВВП) 2012-2017 рр. [2].

Таблиця 1.2

Індекс людського розвитку Швеція 2000–2017 рр.*

	2000	2004	2013	2017
Індекс людського розвитку *	0,897	0,896	0,912	0,933

* Дані з Доповіді ООН про людський розвиток за 2018 рік [14].

Отже, коли країна займає високі позиції за показниками які співставляють з показником ВВП, цікаво розглянути його динаміку зростання або спаду та виявити причини такого явища. Характерною особливістю країни є високий рівень споживання і активна зовнішньоекономічна експансія. Так останніми роками внутрішній попит підтримувала економічне зростання країни: в середньому в 2013-2018 роках витрати на кінцеве споживання і НКООДХ забезпечували 0,8% приросту ВВП щокварталу [14]. У 2019 році видатки на кінцеве споживання домашніх господарств вперше з 2012 року вносять негативний внесок в динаміку ВВП протягом двох кварталів поспіль (-0,5% в I кварталі і -0,4% у II кварталі) (рис.1.7).

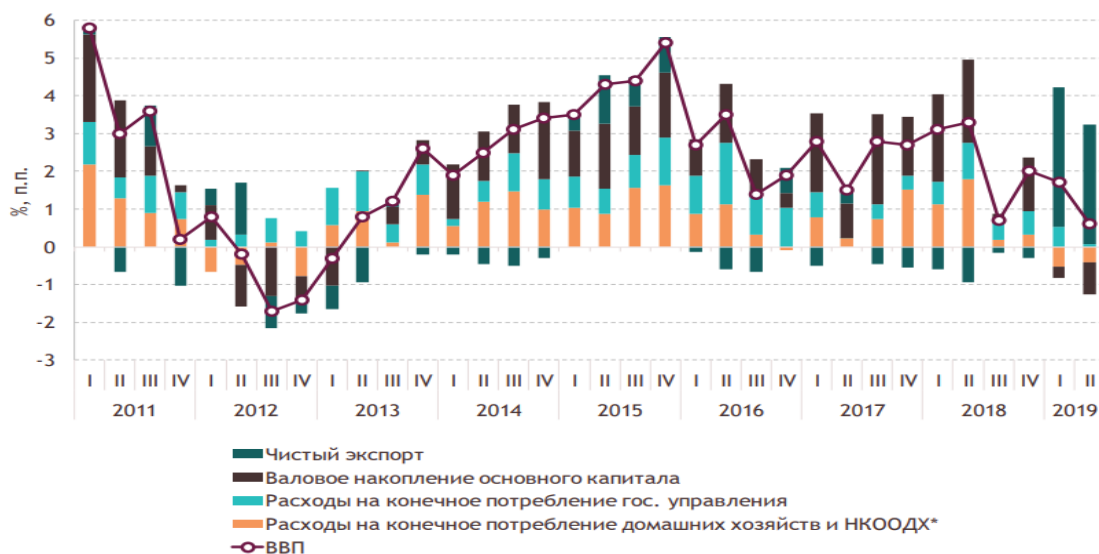

Рис. 1.7. Внесок компонентів структури використання ВВП в сукупну динаміку ВВП, 2011-2019 рр. [14].

* НКООДХ — некоммерческие организации, обслуживающие домашние хозяйства.

За даними ОЕСР, після закінчення будівельного буму в країні інвестиції в житло скоротилися, що поряд з глобальної невизначеністю також продовжує стримувати корпоративні інвестиції в цілому. Валове нагромадження основного капіталу в 2019 році внесла негативний внесок в динаміку ВВП вперше за останні 6 років (-0,3% і -0,8% в I і II кварталах 2019 року відповідно). У 2019 суттєвий позитивний внесок в динаміку ВВП доклав чистий експорт плюс: 3,7% і 3,2% в I і II кварталах 2019 року відповідно [14].

Що стосується ВВП Швеції, то він знизився на 0,2% в четвертому кварталі 2020 року в порівнянні з попереднім кварталом (рис. 1.8). Це відносно невелика зміна в порівнянні з різким відскоком в третьому кварталі 2020 року. Зниження в основному було викликано закриттям запасів і скороченням споживання домашніх господарств. У порівнянні з четвертим кварталом 2019 року ВВП був на 2,2 відсотка нижче.

Коротко про зміни в четвертому кварталі 2020 року і що вплинуло на зміну ВВП*:

- Споживання домашніх господарств знизилося на 0,8 відсотка. Зниження споживчих витрат на житло, а також готельне і ресторанне обслуговування сприяло зниженню.
- Громадське споживання не змінилося. Витрати центрального уряду на споживання збільшилися на 0,6 відсотка, а витрати на споживання муніципальної влади знизилися на 0,2 відсотка.
- Інвестиції в товарно-матеріальні запаси знизили зростання ВВП на 0,7 процентних пунктів.
- Валове нагромадження основного капіталу збільшилася на 0,1 відсотка. Збільшення в основному пояснюється збільшенням інвестицій в техніку, в тому числі в системи озброєння.
- Експорт збільшився на 4,5 відсотка, а імпорт - на 3,0 відсотка. В цілому чисте зростання експорту збільшив зростання ВВП на 0,8 процентних пунктів.
- Виробництво в діловому секторі знизилося на 0,4%. Виробництво товарів в галузях скоротилося на 1,7 відсотка, а у сфері послуг - на 0,3 відсотка. Виробництво в органах державної влади збільшилася на 0,5 відсотка.
- Кількість зайнятих в цілому по економіці збільшилася на 0,5 відсотка. Кількість відпрацьованих годин в цілому по економіці збільшилася на 1,0%, а в бізнесі й промисловості - на 1,6%. Продуктивність праці в підприємницькому секторі знизилася на 1,9 відсотка.
- Реальний наявний дохід домашніх господарств збільшився на 2,5 відсотка в порівнянні з четвертим кварталом 2019 року.
- Сектор державного управління показав дефіцит в 74 мільярди шведських крон в четвертому кварталі 2020 року. У відповідному кварталі минулого року дефіцит становив 19 мільярдів шведських крон.шведських крон [4].

*(Відсотки належать до змін обсягу в порівнянні з попереднім кварталом, якщо не вказано інше.)

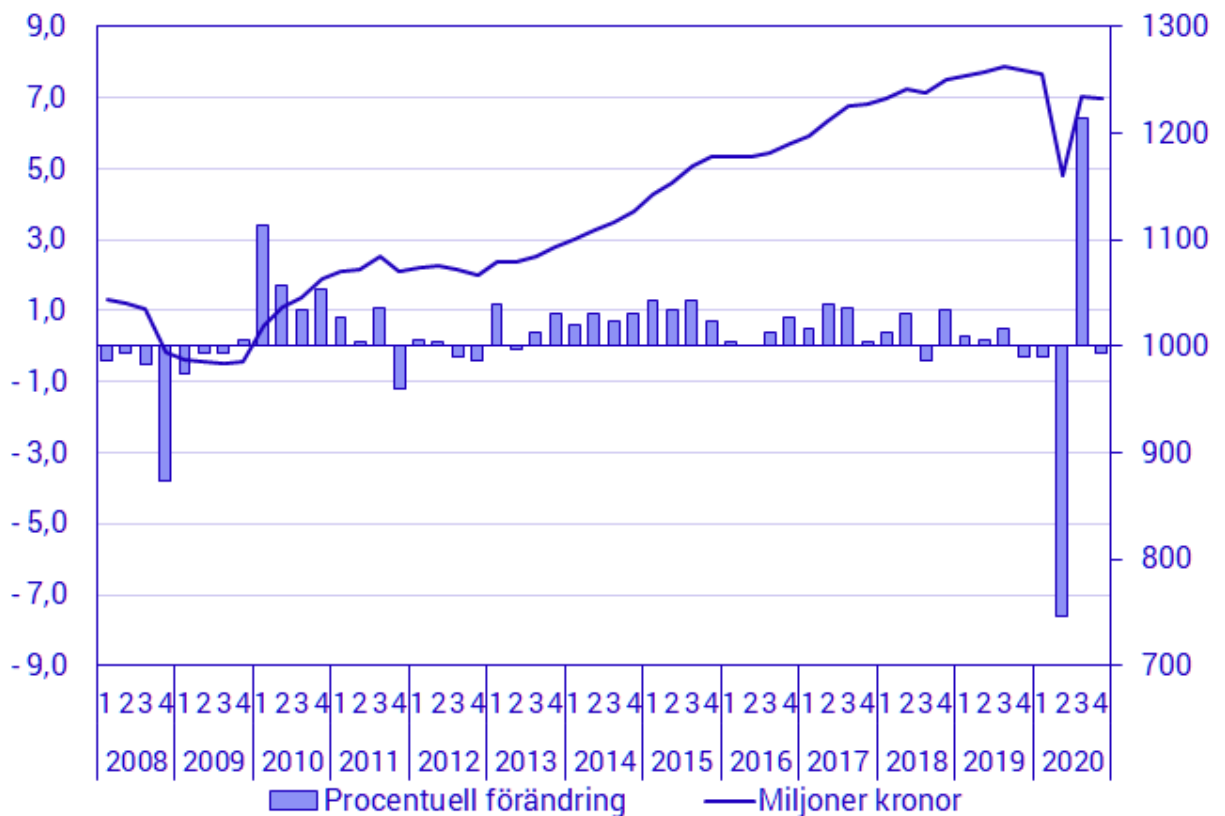

Рис. 1.8. Обсяг ВВП, зміна обсягу порівняно з попереднім кварталом 2008-2020рр. (в постійних цінах 2019 р., млрд шв. крон) [4].

За повний 2020 рік ВВП знизився на 2,8 відсотка у порівнянні з повним 2019 роком. Але економіка Швеції зросла на 0,5% в четвертому кварталі 2020 року з урахуванням сезонних коливань в порівнянні з третім кварталом. Про це свідчить складання квартальних національних рахунків за допомогою показника ВВП. Зростання означає, що економіка у другій половині року відновила 63 відсотки значного спаду у другому кварталі [4].

При такому положенні ситуації важливо розглянути рівень інфляції, який згідно CPIF (індекс споживчих цін з фіксованими процентними ставками) в грудні 2020 року склав 0,5 відсотка (рис. 1.9). Це зростання в порівнянні з листопадом, коли рівень інфляції становив 0,2 відсотка. Щомісячна зміна склала 0,7 відсотка з листопада по грудень [4].

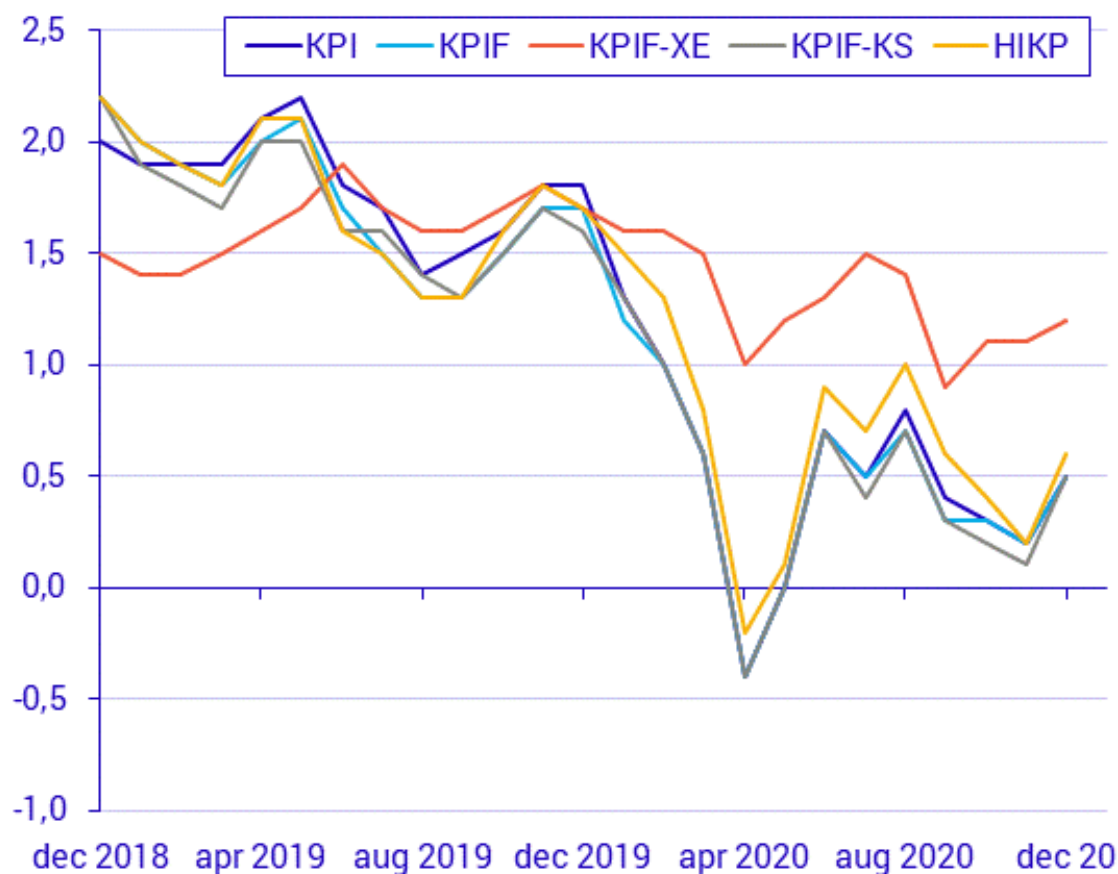

Рис. 1.9. Інфляція (%), Швеція 2018-2020рр.* [4].

* Статистичне управління Швеції розраховує різні показники інфляції для різних цілей. CPIF - це цільова змінна Riksbank, а CPI - це міра, яка використовується, серед іншого, в компенсаційних цілях.

На рівень інфляції в першу чергу вплинуло зростання цін на житло, наприклад більш високі збори за оренду і кондомініуми, а також більш високі витрати на використання будинків, займаних власниками. (табл.1.3) Також були підвищені ціни на різні товари й послуги. Знову ж на зміну місяця вплинуло зростання цін на транспортні послуги та експлуатацію транспортних засобів, які входять в категорію транспортних засобів. Серед іншого вирости ціни на оренду автомобілів, залізничні перевезення та паливо. До того ж були підвищені ціни на електроенергію, коли спотові ціни на всі райони електропостачання підвищилися з листопада по грудень [4].

Товари та послуги з найбільшим внеском у рівень інфляції згідно CPIF 2020 р.*

Ім'я	Річна зміна, %
Ель (04.5.1)	-6.7
Оренда квартир та ОСББ (04.S)	1.6
Окремий будинок: користування будинком (04.x)	3.8
Паливо (07.2.2)	-10.1
Телекомунікаційне обладнання (08.2)	-11.6
Інші товари та послуги (12)	2.7

*Розроблено автором за даними [4]

Однак річне зростання цін був в основному компенсований зниженням цін на електроенергію і паливо. Всупереч зростанню цін з листопада по грудень, ціни на електроенергію і паливо все ще були нижче в порівнянні з тим же періодом минулого року. Крім того, знизилися ціни на телекомунікаційне обладнання. Розрахований рівень інфляції без урахування енергоносіїв склав 1,2 відсотка в грудні, що є збільшенням у порівнянні з листопадом, коли він становив 1,1 відсотка [4].

Показники рівня інфляції дають зрозуміти, що держава активно стежить і регулює ці процеси. Відповідно, рівень інфляції в країні низький, що дає певну впевненість суб'єктам для підприємницької діяльності.

Результативність такої політики підтверджується, зокрема, високою якістю життя, про що свідчать дані, наведені на початку цього огляду.

Відповідально та ефективно використовуючи економічні, політичні, соціальні механізми та інструменти, шведське суспільство змогло побудувати свій “шведський дім” на засадах демократії, добробуту, відкритості і безпеки.

1.2. Місце країни в міжнародному поділу праці

Міжнародний поділ праці як вищий ступінь суспільного поділу праці є основою міждержавних економічних відносин і об'єктивною умовою загальної економічної взаємозалежності.

Поділ праці між країнами починається з теорії порівняльних переваг (закон пропорційності факторів), яка викладена шведськими вченими Е. Хекшером і Б. Олінім. Суть їх теоретичних положень полягає в тому, що держава експортує товари, виробництво яких вимагає великих витрат «надлишкових» (для конкретної країни) факторів виробництва і невеликих затрат дефіцитних факторів; імпортує ж товари зі зворотним співвідношенням витрат. Ясно, що під «надмірністю» чинників нерідко ховаються родюча земля, багаті запаси мінеральної сировини, деревини, дешева робоча сила і тому подібне.

Отже, розвиток міжнародних економічних відносин обумовлений відмінностями у наділеності країн факторами виробництва (економічними ресурсами). Це веде, з одного боку, до міжнародного поділу праці, а з іншого — до переміщення цих факторів між країнами, що дає змогу збільшувати економічний потенціал країни і веде до її розвитку.

Спираючись на цю теорію можна провести аналіз факторів (переваг) які вплинули на нинішню спеціалізацію економіки Швеції та її експортний потенціал сформовані протягом XX ст.

Почнемо з того, що формування торгових переваг пов'язана з такими факторами як географічне середовище, соціально-економічні, природні умови, культура споживання і історичні передумови. Завдяки цим факторам країна більш інтегрується у світову торгівлю займаючи певну роль і місце в цьому процесі.

Прикладом культури споживання є те, що Норвегія і Швеція ловлять рибу і виробляють м'ясо в однакових умовах і кількостях. Однак шведи віддають перевагу

м'ясу, а норвежці рибу. В результаті спеціалізації (риба в Норвегії, м'ясо в Швеції) обидві країни за допомогою торгівлі отримують додатковий ефект.

Далі історичні передумови. Ера Вікінгів в цьому регіоні припала на 9 століття, і про багатство шведських вікінгів можна судити по величезній кількості римських, візантійських та арабських монет, знайдених при розкопках. Ще з часів вікінгів в Швеції відомі підприємства з виробництва зброї і коштовностей. Перша в світі компанія - "Стура Коппарберг" (заснована більше 700 років тому) з'явилася в Швеції і досі входить в дюжину за величиною експорту зброї в світі.

Що стосується географічного середовища, то завдяки різноманітному рельєфу і найбільшій протяжності з півночі на південь Швеція володіє багатими природними ресурсами. Країна, розташована на Скандинавському півострові, незважаючи на невеликий розмір, є серйозним постачальником лісу та інших корисних копалин, які шведам подарувала природа.

На сьогодні завдяки таким природнім умовам основна спеціалізація економіки знаходиться в таких сферах:

- гірничо-видобувна промисловість і металургія. Швеція володіє широким спектром дорогоцінних металів починаючи від цинку і закінчуючи золотом, поклади яких розташовані в водному басейні річки Шеллефеельвен. Через це сформувався комплекс підприємств, розташованих на півночі Швеції, які займаються видобутком і збагаченням залізної руди, виготовленням залізорудних окатишів як для внутрішнього споживання, так і для експорту (лише 10% сировини, що видобувається у Швеції, переробляється на чавун і сталь, оскільки металургійне виробництво є надзвичайно енергоємною галуззю).
- річний обсяг виробництва металургійної продукції складає 3-3,2 млн. т, з яких 80-85% – спрямовується на експорт. Водночас Швеція імпортує для потреб власного машинобудування та будівництва понад 2,6 млн. т металопродукції щорічно.

- найбагатша лісами країна зарубіжної Європи є Швеція. Її лісистість становить 68%. Швеція концентрує 0,7% лісів і запасів деревини світу, займаючи за цим показником перше місце в зарубіжній Європі. Загальна площа лісів складає 28 млн. га, а запаси деревини - 2,3 млрд. кубометрів. Ліси використовуються досить інтенсивно. Щорічний приріст запасів деревини становить 63 млн. кубометрів, а заготівля - близько 50 млн. Кубометрів, 1,5% світового обсягу. Однак у порівнянні з 1970 роком (60 млн. Кубометрів) заготовки скоротилися через конкуренцію на ринку лісоматеріалів продукції з США, Канади, Росії та країн, що розвиваються (Бразилія, Індонезія).

Соціально-економічним фактором для нинішньої спеціалізації Швеції було те, що великі шведські компанії через малу місткість внутрішнього ринку повинні були орієнтуватися на експорт. Ця рання глобалізація давала шведським компаніям переваги в міжнародній конкуренції. Завдяки цьому Швеція має надзвичайно високі показники по числу великих мультинаціональних концернів і відомих товарних марок в пропорції до чисельності свого населення, які змогли дати подальший розвиток таким сферам виробництва:

- машинобудування. Поряд з іншими високо розвинутими машинобудівними країнами (Німеччина, Чехія, Японія), Швеція виробляє понад 60% виробів номенклатури машинобудівного комплексу. На світових ринках країну представляють такі багатoproфільні та відомі компанії, як VOLVO та SAAB. Протягом останніх десятиліть машинобудування зазнало значних змін. Через високу конкуренцію окремі його напрями зникли, однак на їх місці були утворені – як правило, за підтримки держави – нові виробництва (наприклад, виробництво спеціалізованих залізничних вагонів замість кораблебудування).
- літакобудування та виробництво озброєнь. Швеція має потужний військово-промисловий комплекс (ВПК), який характеризується повним циклом виробництва в таких чутливих галузях, як літакобудування та виробництво озброєнь, що дає країні можливість навіть у найгірші з економічної точки зору

часи знаходити ринки збуту, а національній економіці – можливість стабільно функціонувати за будь-яких умов, що складаються у світовому економічному просторі.

- телекомунікації та виробництво обладнання. Компанія ERICSSON відома на світовому ринку телекомунікацій вже понад 120 років. Розвиток галузі зорієнтований на інтелектуальну продукцію; водночас, виробництво поступово переміщується до країн з нижчою, ніж у Швеції, вартістю робочої сили.

Швеція відома також виробництвом обладнання для целюлозно-паперової промисловості, різних галузей хімічної промисловості. Шведське технологічне обладнання оцінюється як високоякісне, високопродуктивне та енергоефективне. Попри досить високу початкову ціну, воно символізує якість, тривалі терміни використання та надійність.

Наявність, особливості впливу вищезазначених факторів призводить до того, що на території Швеції формуються області, які спеціалізуються на виробництві певних благ, що збільшує якість життя людини і сприяє науково-технічному прогресу.

1.3. Ринок праці Швеції та її участь у міжнародних міграційних процесах

Коли споживання домашніх господарств зменшується виникає питання щодо ринку праці у Швеції. У 2020 році все шведське суспільство було відзначено спалахом коронавірусу (COVID-19), і ринок праці не став винятком. Пандемія зробила явний вплив на статистику ринку праці. У 2020 році було в середньому 5 064 000 зайнятих осіб у віці від 15 до 74 років, що на 67 000 менше, ніж у 2019 році. Рівень зайнятості знизився на 1,1 процентних пунктів до 67,2 відсотка; це був перший рік з 2010 року, коли рівень зайнятості знизився. Число безробітних збільшилася на 86 000 до 459 000. Це відповідає рівню безробіття в 8,3 відсотка, що

на 1,5 процентних пунктів вище, ніж у 2019 році (рис. 1.1). Безробіття серед молоді збільшилася на 4,0 процентних пунктів і склала 24,0 відсотка [4].

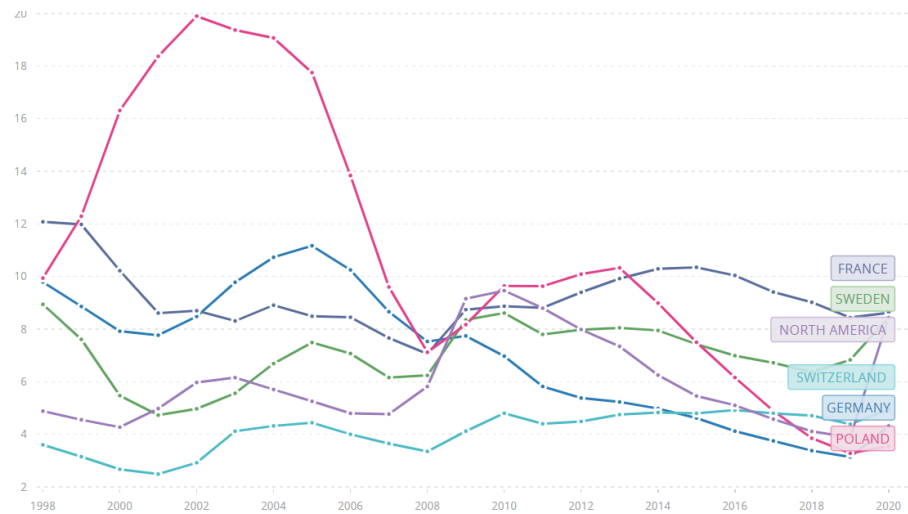

Рис. 1.1. Загальне безробіття Швеції в порівнянні з іншими країнами 2020р., (% від загальної чисельності робочої сили) [2].

Так, як Швеція веде відкриту політику на глобальному ринку, процеси міграції її торкнулися в тому числі.

Афганістан став місцем насильницьких конфліктів і подальшого переміщення населення понад 35 років. У 2015 році Швеція отримала більше 35 000 клопотань про надання притулку, поданих неповнолітніми без супроводу; 66 відсотків цих вимог, в цілому понад 23 000 були від афганців, більшість з яких чоловіки і бігли від політичного насильства вдома [12]. Спираючись на інформацію, отриману в ході їх довгої міжнародної поїздки (в середньому сім місяців), багато обирали Швецію з її освітніми можливостями і щедрим прийомом, що поважає права і підхід до дітей-мігрантів в плані місця їх вибора. Як притулок шукачам, відповідно до зобов'язань Швеції з міжнародного права, спочатку було дозволено залишатися в країні в очікуванні рішення з приводу справи, і, таким чином, були присутні на законних підставах. Доказом цього є графік з міжнародного міграційного звіту (рис. 1.2). в якому Швеція увійшла в топ 6 головних країн переселення і зайняла 5 місце країни, яка дозволяє залишитися біженцям і видає посвідки на проживання [12]. Відповідно, вони отримують

набагато більше прав, ніж просто біженці (право голосу, право на роботу, соціальний захист, медицину тощо.)

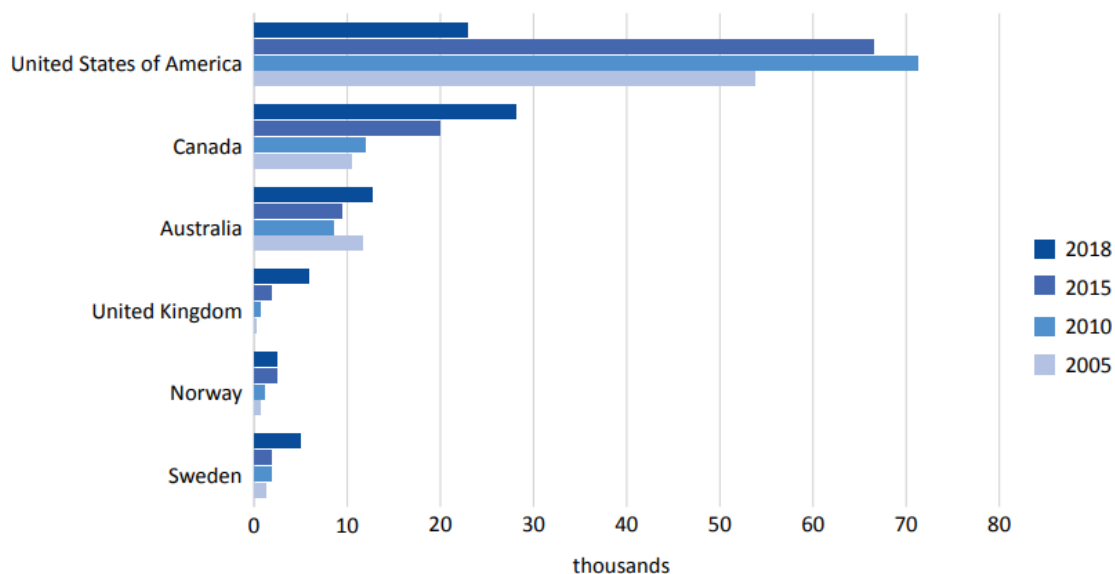

Рис. 1.2. Кількість біженців, переселених основними країнами переселення в 2005-2018 рр. (тисяч) [12].

Тому Швеція була на 3 місці за величиною господарями біженців в Європі, з більше 248 000 чол. (рис. 1.3).

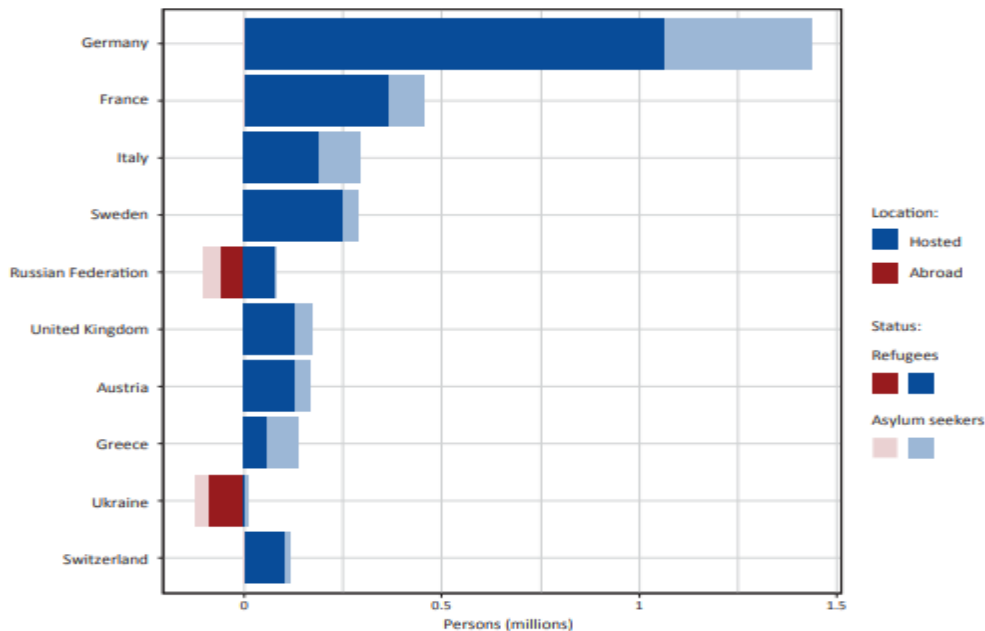

Рис. 1.3. Число біженців та шукачів притулку 2018 р. [12].

Через це у 2019 році Швеція стала провідною країною в Європі за кількістю іммігрантів, за рахунок цього частка іммігрантів в загальному населенні країни значно збільшилася (20%) (рис. 1.4) [12].

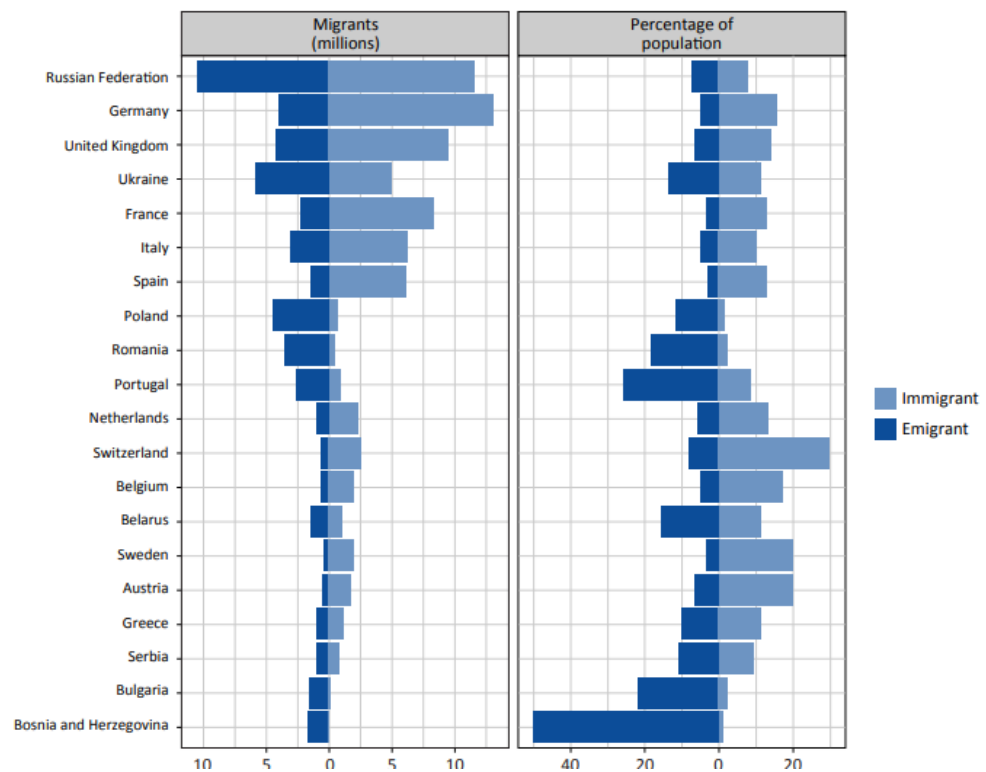

Рис. 1.4. Кількість емігрантів / іммігрантів і їх частка в загальному населенні країни в 2019 р. [12].

У 2020 році компонентами імміграційної течії стали такі країни, як Сирія, Фінляндія, Ірак, Польща, Іран (рис.1.5), а напрямки еміграційної течії для Швеції були Норвегія, США, Британія, Фінляндія, Данія (рис 1.6) [12].

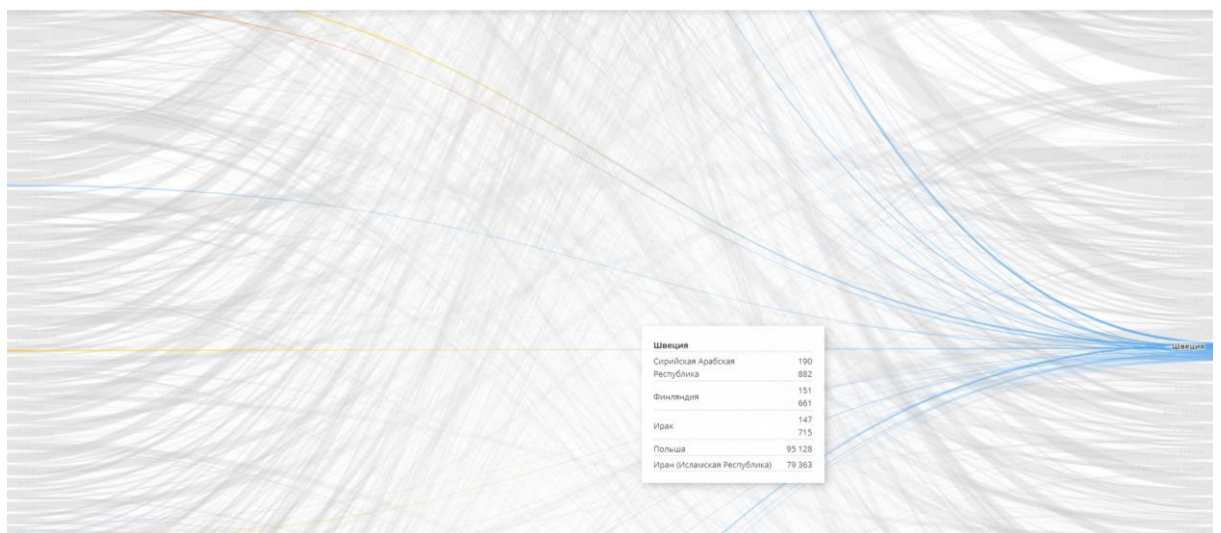

Рис. 1.5. Міграційний коридор (до Швеції) у 2020 році [12].

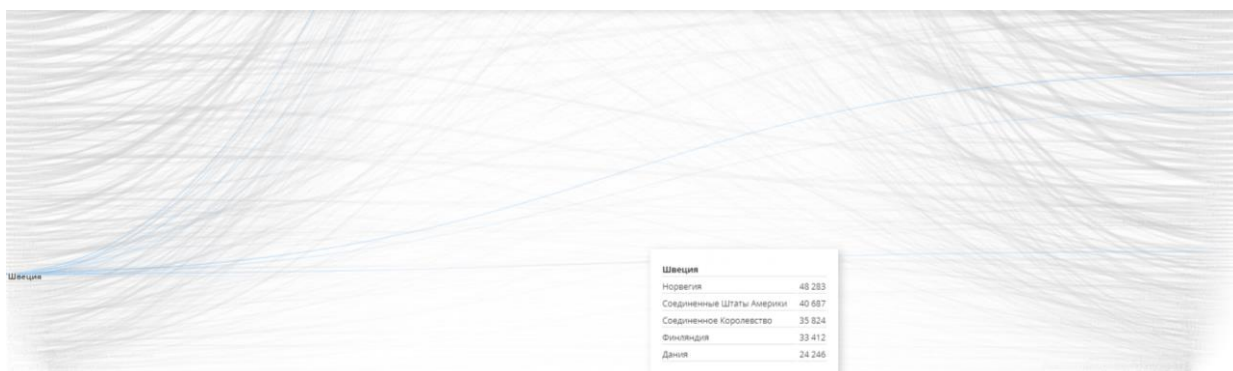

Рис. 1.6. Міграційний коридор (зі Швеції) у 2020 році [12].

На цій візуалізації міграційний коридор представлений у вигляді ліній, розмір яких залежить від кількості іммігрантів з країни (зліва), які проживали в іншій країні (праворуч).

Більшість нових внутрішніх переміщень в Європі у 2018 році були результатом стихійних лих, а не конфліктів [12]. В цьому випадку показники Швеції обох ситуаціях прагне до 0 (рис. 1.7).

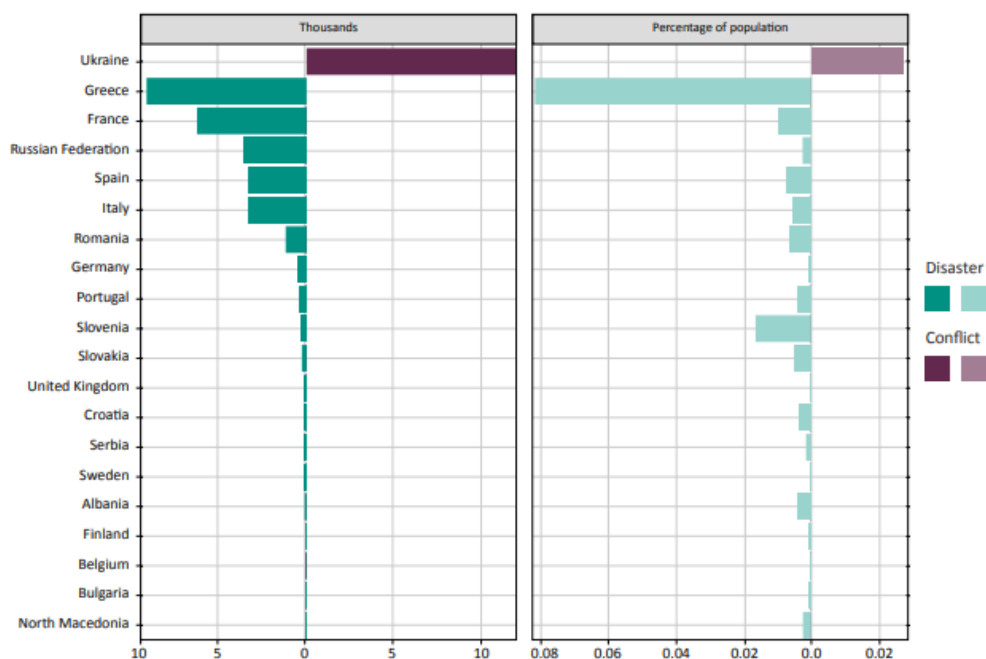

Рис. 1.7. Кількість нових внутрішніх переміщень у 2018 р. [12].

Частка міжнародних мігрантів значно варіюється по всьому світу (рис. 1.8). Особливо приділяють увагу Швеції. З урахуванням пропорційної зміною населення в Європі, чисельність населення Швеції зросла на 7% (рис. 1.9), що призвело до збільшення населення на континенті [12].

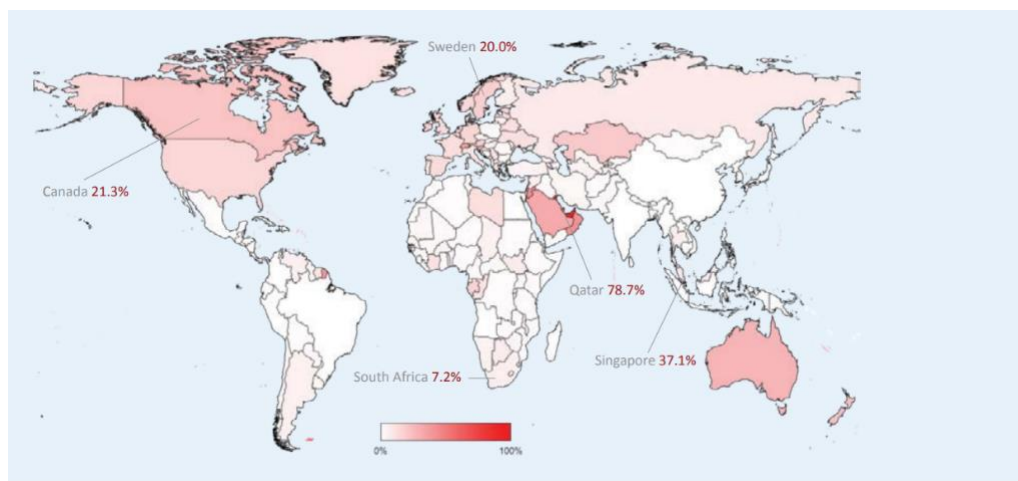

Рис. 1.8. Частка міжнародних мігрантів 2019р. [12].

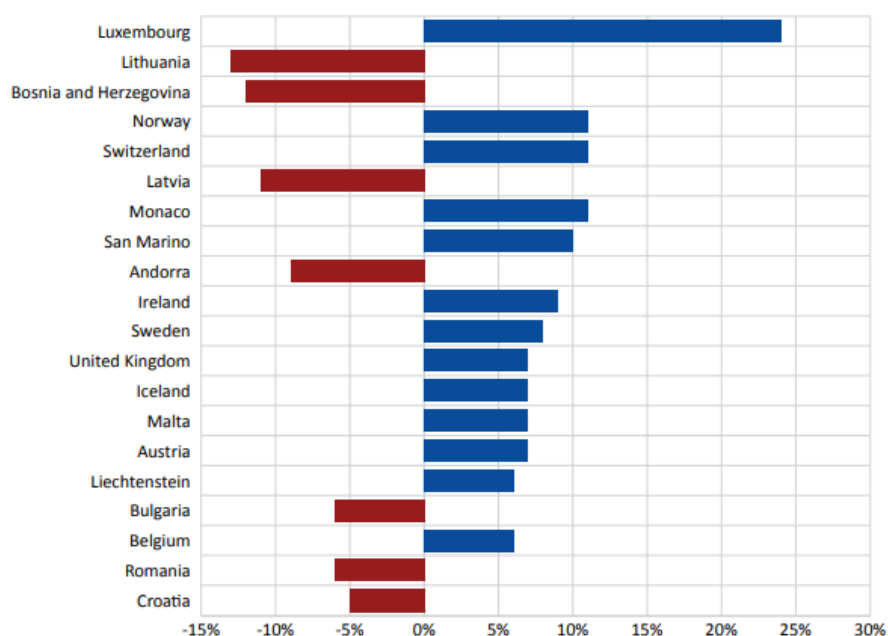

Рис. 1.9. Топ 20 країн з найбільшою пропорційною зміною населення в Європі 2009-2019 рр. [12].

На даний момент Швеція переживає значні зміни в соціальному житті. В останнє десятиліття країна займає одне з перших місць в ЄС по притоку іммігрантів з менш розвинених країн, що вимагає адаптації відповідних інститутів. У цій ситуації зростає соціальна нерівність, причому з двох причин: від збільшення частки бідних мігрантів і від зростання ролі доходів від капіталу у найбільш заможних верств суспільства. Все це збільшує соціальну напруженість і, поряд з досягненням «стелі» розвитку і уповільненням економічного зростання, вимагає додаткової уваги з боку керівництва країни.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇНИ

2.1. Товарно-географічна структура зовнішньої торгівлі та ступінь інтегрованості у світове господарство

Подібно до інших відносно малим промислово розвиненим країнам Швеція дуже залежить від зовнішньої торгівлі для збереження своєї високої продуктивності праці і рівня життя. Вище ніж 50% ВВП Швеції реалізується на зовнішньому ринку.

Для Швеції традиційно зовнішня торгівля характеризувалася позитивним сальдо торгового балансу товарами - обсяг експорту товарів стабільно перевищував обсяг імпорту. Однак незважаючи на те, що вивезення товарів продовжує збільшуватися, обсяги товарів, що ввозяться випереджаючими темпами зростають. Так, наприклад, середньорічний темп приросту експорту у 2010-2018 роках становив 3,3%, завдяки безпосередньо малим підприємствам, які збільшили свій експорт на суму понад 48 млрд. шв. крон (бл. 5,6 млрд. доларів). За той же період компанії зі штатом понад 250 співробітників збільшили експорт всього на 3% або трохи менше ніж на 22 млрд. шв. крон (бл. 2,6 млрд. доларів). Пояснюється ці цифри тим, що коли великі шведські компанії приймають замовлення з-за кордону, вони часто розміщують велику частку виробничих завдань в Бразилії, Індії або Китаї, а малі підприємства, в основному, зберігають свої виробничі потужності і проводять інші необхідні технологічні операції безпосередньо в Швеції [32].

Але середньорічний темп приросту для імпорту досягав 4,6% [4]. В результаті цього з 2016 року сальдо торгового балансу Швеції стало негативним, а у 2018 році досягло -40,7 млрд шв. крон (рис. 2.1).

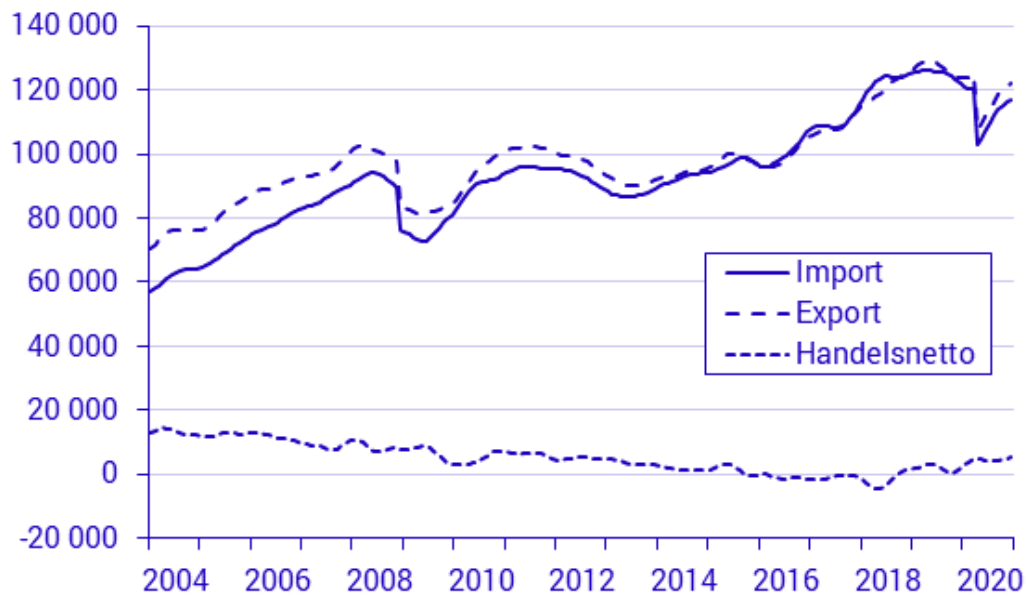

Рис. 2.1. Експорт, імпорт, зовнішньоторговельний оборот Швеції,(млн.шв.крон) 2004-2020рр. [4].

Однак це було не надовго, так як в подальшому за цим послідувало зростання торгового сальдо. Експорт товарів Швеції в грудні 2020 року склав 119,7 мільярда шведських крон, а імпорт товарів - 117,0 мільярда шведських крон [4]. Це дає позитивне сальдо в розмірі 2,7 мільярда шведських крон. Відповідні значення на грудень 2019 року склали 116,9 млрд шведських крон з експорту товарів і 119,8 млрд шведських крон по імпорту товарів. Таким чином, експорт товарів збільшився у вартісному вираженні на 2 відсотки, а імпорт товарів знизився на 2 відсотки в порівнянні з груднем 2019 року. Торгівля товарами в грудні 2020 року з країнами, що не входять в ЄС, дала позитивний сальдо в розмірі 20,7 мільярда шведських крон, в той час, як торгівля ЄС викликала дефіцит в розмірі 18,0 мільярда шведських крон [4].

Але якщо говорити про весь рік, то, на жаль, у 2020 році вартість товарного експорту зменшилася на 6 відсотків, а імпорт товарів зменшився на 9 відсотків у порівнянні з відповідним періодом роком раніше. Експортна вартість товарів за цей період становила 1427,3 млрд. шведських крон, а імпортна - 1367,8 млрд. шведських крон. (табл. 2.1) Таким чином, чисті торгівлі за січень - грудень 2020 року дали профіцит у 59,5 млрд шведських крон. За відповідний період року тому було зафіксовано профіцит у розмірі 14,6 млрд шведських крон.

Таблиця. 2.1

Експорт, імпорт та чиста торгівля Швеції 2018–2020рр. (млрд. шведських крон).*

Міс яць	Експорт			Імпорт			Чиста торгівля		
Рік	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Січень	115,2	125,7	131,3	118,8	124,8	119,7	63,6	0,9	11,6
Лютий	108,4	122,0	127,6	111,1	117,6	114,6	72,7	4,4	13,0
Березень	122,4	133,1	131,0	121,1	128,3	125,0	1,3	4,8	6,0
Квітень	116,8	128,4	106,4	124,0	128,8	100,8	-7,2	-0,4	5,6
Травень	124,4	136,5	102,3	131,2	131,0	100,5	-6,8	5,5	1,8
Червень	126,1	122,5	119,5	125,9	120,9	113,9	0,2	1,6	5,6
Липень	108,5	123,0	104,1	109,9	116,5	99,8	41,4	6,5	4,3
Серпень	112,8	113,6	103,9	121,4	119,2	105,5	-8,6	65,6	-1,6
Вересень	123,3	128,2	124,6	121,5	127,1	121,5	1,8	1,1	3,1
Жовтень	135,9	137,0	128,6	144,9	140,9	123,6	09,0	93,9	5,0
Листопад	137,6	131,5	128,3	135,1	128,9	125,9	2,5	2,6	2,4
Грудень	110,2	116,9	119,7	117,4	119,8	117,0	-7,2	92,9	2,7
Разом за рік	1441,6	1 518,4	1 427,3	1 482,3	1 503,8	1367,8	-40,7	14,6	59,5

*Розроблено автором за даними [4]

Що стосується товарної структури зовнішньої торгівлі Швеції, то за довгий час вона не терпіла великих змін. Протягом багатьох років основними товарними групами імпорту (табл. 2.2) є обладнання і механічні пристрої (12,6% загального обсягу товарів, що ввозяться у 2018 році), мінеральні палива і нафтопродукти (11,9%), електричні машини і устаткування (11,4 %), транспортні засоби (крім з / д і трамваїв) і їх комплектуючі (11,3%) [14].

Таблиця. 2.2

Товарна структура зовнішньої торгівлі Швеції (частка окремих товарів),%,
2001-2018 рр. *

Експорт				Імпорт			
	2001	2017	2018		2001	2017	2018
Всього, млрд долл.	76,3	152,9	165,9	Всього, млрд долл.	63,5	154,2	170,2
Оборудование, механические устройства	15,1	15,4	15,3	Оборудование, механические устройства	15,5	12,6	12,6
Транспортные средства (кроме ж/д и трамваев), их комплектующие	11,6	13,6	14,2	Минеральные топлива и нефтепродукты	8,7	10,1	11,9
Электрические машины и оборудование	15,5	9,5	8,8	Электрические машины и оборудование	14,3	11,5	11,4
Минеральные топлива и нефтепродукты	3,3	6,5	7,4	Транспортные средства (кроме ж/д и трамваев), их комплектующие	9,3	12,2	11,3

*Розроблено за даними [14]

У товарній структурі експорту ключовими групами залишаються обладнання та механічні пристрої (15,3% загального обсягу товарів, що ввозяться у 2018 році), транспортні засоби (крім з / д і трамваїв) та їх комплектуючі (14,2%), а також електричні машини і обладнання (8,8%). Незважаючи на відсутність нафтовидобутку, значиму роль в експорті країни стали займати мінеральні палива і нафтопродукти: на їх частку у 2018 році довелося 7,4% сукупного експорту. Зростання цієї товарної групи було досягнуто зважаючи на високий розвитку нафтопереробної промисловості країни в кінці 1990-х років. Більше 80% експорту

мінерального палива і нафтопродуктів припадає на нафтові масла і масла, отримані з бітумних матеріалів.

У географічній структурі зовнішній торгівлі країни велику частку займають країни Європейського союзу (табл. 2.3). Так, на частку країн ЄС у 2018 році довелося 58,2% товарного експорту країни та 70,1% товарного імпорту. Найбільш значущу роль займає Німеччина (17,9% ввезених та 10,6% товарів, що вивозяться) [14].

Таблиця. 2.2

Географічна структура зовнішня торгівля Швеції 2001-2018 рр. *

Експорт				Імпорт			
	2001	2017	2018		2001	2017	2018
Германия	10,6	10,6	10,6	Германия	17,8	18,8	17,9
Норвегия	8,5	10,1	10,4	Нидерланды	6,9	8,9	9,4
Финляндия	5,6	6,9	6,9	Норвегия	8,4	8,1	8,6
Дания	6,1	6,8	6,9	Дания	8,5	7,2	7,1
США	11,1	6,6	6,4	Великобритания	9,0	5,1	5,0

*Розроблено за даними [14]

Серед країн, що не входять в ЄС, найбільш активна торгівля ведеться з Норвегією: частка країни в товарному експорті Швеції у 2018 році склала 10,4%, в імпорті - 8,6%. Найбільшим неєвропейських торговим партнером Швеції є США, що займають 5-е місце в сукупному експорті країни (6,4%). При цьому їх частка у вивезенні товарів Швеції скоротилася (11,1% у 2001 році), що може бути пов'язано з падінням попиту на мінеральні палива і нафтопродукти з боку США.

Що стосовно інтегрованості, на сьогоднішній день шведська економіка є відкритою, тому вона у великій мірі залежить від міжнародної торгівлі [2]. У відсотковому відношенні всієї торгівлі до ВВП Швеції (експорт та імпорт, розділені на ВВП) «відкритість торгівлі» в країні набагато вище, ніж в середньому у Європі (90,5%), але порівнянна з 15 основними країнами, в числі яких Німеччина, Данія, Франція, Фінляндія і Норвегія (рис. 2.4).

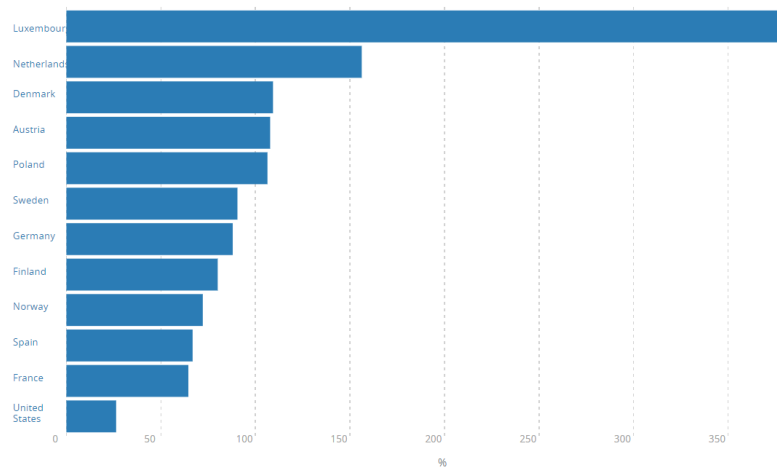

Рис. 2.4. Зовнішньоторговельна квота Швеції порівняно з іншими 2019р. (до ВВП %) [2].

Але також можна підрахувати експортну і імпортну квоту для того, щоб зрозуміти яка частина більш взаємозалежна від торгівлі. Яку вагомість несе імпорт і експорт в зовнішньоторговельному процесі для цього для цього використовуємо формулу 2.1 та 2.2

Експортна квота (в поточних цінах US\$, млрд) за 2019 р.

$$E_{k.kv.} = (E : VBP) \times 100\%, \quad (2.1),$$

де $E_{k.kv.}$ - експортна квота

E - експорт товарів та послуг (в грошовому вираженні)

VBP - внутрішній валовий продукт

$$E_{k.kv.} = (249,618 : 530.884) \times 100\% = 47\%$$

Імпортна квота (в поточних цінах US\$, млрд) за 2019 р.

$$I_{m.kv.} = (I : VBP) \times 100\%, \quad (2.2),$$

де $I_{m.kv.}$ - імпортна квота

I -імпорт товарів та послуг (в грошовому вираженні)

$$E_{k.kv.} = (230,752 : 530.884) \times 100\% = 43.5\%$$

Отже, за підсумками підрахунку можна зробити висновок, що країна веде відкриту торговельну політику і співвідношення імпорт і експорту до ВВП

практично на однаковому рівні. Це означає, що уряд експортує стільки ж скільки і імпортує. Однак ВВП країни формує в цьому випадку експорт і вона становить значно більшу частку ВВП.

У цілому, слід зазначити, що саме експортна експансія значною мірою сприяє забезпеченню в країні високої зайнятості та високих доходів. А відкритість для імпорту в умовах стійкості крони – гарантує стабільність цін і купівельної спроможності.

2.2. Інвестиційна активність країни: розвиток інвестиційних процесів та стан платіжного балансу

Інвестиції - вирішальний фактор сталого розвитку шведської економіки, що забезпечує залучення передових технологій і підвищення конкурентоспроможності, що стимулює зайнятість і подальше нарощування експортного потенціалу. Основним інструментом по захисту іноземних інвестицій у Швеції (і шведських інвестицій в інших країнах) є укладені Швецією з більшістю країн Двосторонні інвестиційні угоди (BIT).

В цілому інвестиції компаній склали 348,2 мільярда шведських крон у 2020 році, що означає зниження на 9 відсотків (35,7 мільярда шведських крон) в порівнянні з 2019 роком. (табл.2.1) Найбільші інвестиції були зроблені в галузь нерухомості, яка склала 42 відсотки від загального обсягу інвестицій у 2020 році. Промислові галузі склали 20 відсотків від загального обсягу інвестицій [4].

Таблиця 2.1
Інвестиції по галузевих групах, 2019-2020 рр.*

Промислова група згідно з СНІД 2007	Інвестиції в мільйонах шведських крон у поточних цінах на результат 2020 року	Інвестиції в мільйонах шведських крон у поточних цінах на 2019 рік	Відсоткова зміна між 2020 і 2019 роками
Промисловість (05-33)	69 355	72 431	-4
Енергетика, вода та стічні води (35-39)	52 113	56 930	-8
Будівництво (41-43)	8 709	9 651	-10

Торгівля (45-47)	17 653	20 920	-16
Транспортування та зберігання (49 без 49.32, 51-53)	21 350	23 677	-10
Компанії InfoKom, окрім кіно, радіо та телебачення (58, 61-63)	14 845	16 583	-10
Банки та страхові компанії (64,1, 65)	3 956	3 991	-1
Компанія з нерухомості (68 без 68 204)	144 786	161 655	-10
Бізнес-послуги (71-75, 77-82)	15 407	18 032	-15
Загалом	348 174	383 870	-9

*Розроблено автором за даними [4]

Найбільше зниження відбулося в сфері нерухомості, де обсяг інвестицій скоротився на 16,9 мільярда шведських крон до 144,8 мільярда шведських крон. У відсотковому відношенні, торгова галузь скоротилася найбільше на 16 відсотків до рівня інвестицій 17,7 мільярда шведських крон.

Галузь бізнес-послуг також скоротилася в процентному відношенні більше, ніж багато інших галузей. Індустрія бізнес-послуг скоротила свої інвестиції на 15 відсотків до 15,4 мільярда шведських крон у 2020 році в порівнянні з 2019 роком.

У 2020 році найбільші інвестиції компанії вклали в машини та обладнання [4]. На цей клас активів доводилося 49 відсотків від загального обсягу інвестицій, загальна сума яких склала 171,7 мільярда шведських крон (рис. 2.1).

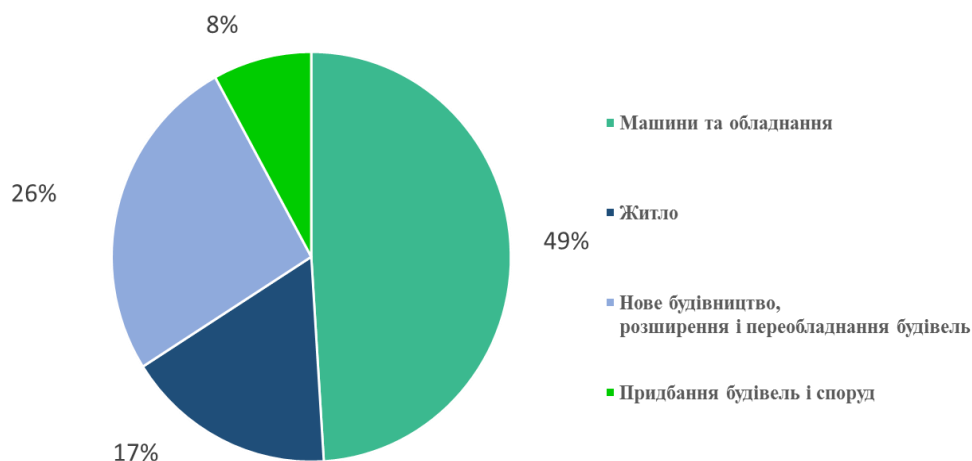

Рис. 2.1. Інвестиції за класами активів, 2020 р. [4].

Нове будівництво, розширення і переобладнання будівель склали 26 відсотків від загального обсягу інвестицій, що означає зниження на 2 процентних пунктів в порівнянні з 2019 роком. У 2020 році в нове будівництво, розширення і переобладнання будівель було інвестовано 91 мільярд шведських крон.

Житло збільшилася на 1 процентний пункт і склала 17 відсотків від загального обсягу інвестицій, склавши 58,9 мільярда шведських крон. На придбання будівель і споруд довелося 8 відсотків інвестицій на загальну суму 26,6 мільярда шведських крон.

Відповідно до огляду інвестицій, плановані інвестиції у 2021 році оцінюються в 309,5 мільярда шведських крон. Якщо цей прогноз вірний, це буде означати скорочення інвестицій на 11 відсотків у порівнянні з 2020 роком. Це означає потребу посилення конкурентоспроможності, яке вимагає збільшення інвестицій в національну економіку Швеції.

Враховуючи всі ризики й потенціал інвестицій Швеції можна оцінити як в такій ситуації проявляє себе інвестиційна активність, а так само грошовий потік. Тому є можливість оглянути платіжний баланс країни.(табл.2.2)

Таблиця 2.2

Платіжний баланс Швеції 2018-2020рр.*

Рік	2018K 4	2019K 1	2019K 2	2019K 3	2019K 4	2020K 1	2020K 2	2020K 3	2020K 4
Поточний рахунок	38,3	66,5	58,5	85,0	46,7	73,4	58,3	70,2	57,4
Торговий баланс	21,4	45,3	46,7	45,3	34,5	70,0	36,5	43,2	45,2
Баланс послуг	11,3	0,1	17,4	7,9	8,4	, 43,4	, 90,9	1,3	13,7
Первинний дохід	28,4	53,2	4,5	53,0	35,8	39,8	47,1	43,2	25,1
Вторинний дохід	-22,8	-32,0	-10,1	-21,1	-31,9	, 033,0	-24,3	-17,5	-26,5
Залишок капіталу	0,3	0,8	0,5	0,1	-0,5	0,5	1,0	0,5	0,6

Фінансовий баланс	159,0	-69,0	58,9	123,8	96,3	61,6	78,6	-7,7	45,2
Прямі інвестиції	113,3	26,0	48,1	25,3	-48,0	29,3	16,6	-16,7	16,0
Портфельні інвестиції	131,2	-13,3	42,9	10,2	64,7	3103,3	23,4	54,0	55,0
Фінансові похідні	11,6	, 02,0	23,5	5,6	10,7	15,8	-20,2	-49,1	-35,2
Інші інвестиції	-87,6	-90,8	-35,6	116,2	88,9	120,9	59,5	0,0	5,7
Валютний резерв	, 59,5	11,1	-19,9	-33,6	, 020,0	-1,1	, 70,7	4,1	3,8
Чисті помилки та упущення	120,4	-136,3	, 10,1	38,7	50,1	-12,3	19,2	-78,4	-12,7

*Розроблено автором за даними [4]

У четвертому кварталі 2020 року профіцит рахунку поточних операцій складе 57,4 мільярда шведських крон. Це на 10,7 мільярда більше, ніж в четвертому кварталі 2019 року. Торгівля товарами і послугами в основному сприяє збільшенню, а рентабельність капіталу - у вигляді первинного доходу протидіє зниженню.

Торговий баланс показує профіцит у розмірі 45,2 мільярда шведських крон в четвертому кварталі 2020 року. Це на 10,7 мільярда більше, ніж в четвертому кварталі 2019 року. Експорт товарів становить 413,7 мільярда шведських крон, що на 7,3 мільярда менше, ніж у відповідний квартал минулого року. Імпорт товарів становить 368,5 мільярда шведських крон, що на 18,0 мільярда менше у порівнянні з тим же періодом. Імпорт товарів зменшується більше, ніж експорт товарів, що означає зміцнення торгового балансу.

Баланс послуг показує профіцит у розмірі 13,7 мільярда шведських крон, який можна порівняти з профіцитом у розмірі 8,4 мільярда шведських крон у

відповідному кварталі минулого року. Експорт послуг становить 182,2 мільярда шведських крон, що на 9,4 мільярда крон менше, ніж в четвертому кварталі 2019 року. Водночас імпорт послуг показує зниження на 14,7 мільярда шведських крон в тому ж порівнянні та становить 168,5 мільярда шведських крон. Імпорт послуг зменшується більше, ніж експорт послуг, це сприяє більш сильному балансу послуг.

Первинний дохід, який в основному складається з заробітної плати й прибутку на капітал, показує профіцит у 25,1 мільярда шведських крон в четвертому кварталі 2020 року. Профіцит первинного доходу знизився на 10,7 мільярда шведських крон у порівнянні з відповідним кварталом минулого року. Рентабельність капіталу - це частина первинного доходу, яка викликає скорочення за рахунок зменшення надлишку. Надлишок заробітної плати відносно не змінився, в той час як інший первинний дохід кілька протидіє скороченню за рахунок збільшення надлишку.

Портфельні інвестиції сприяють підвищенню рентабельності капіталу з профіцитом в 4,0 мільярда шведських крон, що на 3,6 мільярда менше, ніж у відповідному кварталі минулого року. Рентабельність капіталу за прямими інвестиціями дає профіцит у розмірі 17,8 мільярда шведських крон, що менше на 7,9 мільярда шведських крон для того ж порівняння.

Вторинний дохід, який включає міжнародну співпрацю і збори ЄС, показує дефіцит у 26,5 мільярда шведських крон. Дефіцит знизився на 5,4 мільярда шведських крон у порівнянні з відповідним кварталом минулого року.

Фінансовий баланс показує чисте кредитування в розмірі 45,2 мільярда шведських крон в четвертому кварталі 2020 року. Чисте кредитування і чисте запозичення, відповідно, відносяться до позитивного і негативного чистого фінансового балансу.

Чисте кредитування прямих інвестицій за квартал склало 16,0 млрд шведських крон. Прямі інвестиції Швеції за кордон збільшуються на 14,0 млрд шведських крон, в той час як прямі іноземні інвестиції у Швецію зменшуються на 1,9 млрд шведських крон.

Чисте кредитування портфельних інвестицій за квартал склало 55,0 млрд шведських крон. Шведські інвестори збільшують свої портфельні інвестиції за кордоном на 108,1 мільярда шведських крон, в той час як іноземні інвестори збільшують свої портфельні інвестиції у Швеції на 53,0 мільярда шведських крон. Тому поряд з експортною експансією, відбувається розширення інвестицій у виробничі потужності шведських компаній, розташованих за кордоном. Так, протягом останніх десятиріч шведські промислові підприємства належали до числа найбільш активних міжнародних інвесторів у світі, а обсяг шведських інвестицій за кордоном значно перевищував обсяг прямих іноземних інвестицій (ПП) до Швеції.

Чисте кредитування інших інвестицій становить 5,7 мільярда шведських крон. Інші іноземні інвестиції зменшилися на 213,0 мільярда шведських крон, в той час як інші іноземні інвестиції у Швецію зменшилися на 218,7 мільярда шведських крон.

Чисті запозичення похідними фінансовими інструментами становлять 35,2 мільярда шведських крон. Валютний резерв показує збільшення чистого кредитування до 3,8 мільярда шведських крон.

Зобов'язання Швеції за кордоном зменшилися на 88,6 мільярда шведських крон у порівнянні з попереднім кварталом і складають 13 831,1 мільярда шведських крон. Зовнішній борг Швеції в інших інвестиціях зменшується, тоді як зовнішній борг у портфельних інвестиціях протидіє подібному зростанню. Борг у фінансових деривативах та прямих інвестиціях демонструє незначне скорочення в цьому контексті [4].

2.3. Оцінка інвестиційного клімату Швеції й ступені його привабливості для українських інвесторів

Фактор який сприяє вкладанню капітала інвесторів в економіку країни є сприятливий інвестиційний клімат. Віднедавна інвестиційний клімат, як економічний розділ, створився предметом пильної уваги не тільки економічних аналітиків і експертів, вчених, а й господарюючих суб'єктів, політиків,

підприємців. Політика держави істотно впливає на життя населення країни. Тому предметом розгляду є державне регулювання інвестицій, яке визначає можливості, обмеження, розміри іноземних інвестицій в іншу країну, а саме в Швецію. Причиною інвестування капіталу в іншу країну називають нестабільну банківську систему, надмірну формалістичність процесу інвестування, а також корупцію, що присутня в Україні. У тому випадку, якщо інвестиційний потенціал перевищує інвестиційний ризик регіону можна говорити про його інвестиційну привабливість, яку ми розглянемо.

Сучасна Швеція є центром інвестицій оскільки пропонує висококваліфіковану робочу силу, чесний ринок конкуренції, низький рейтинг корупції, стабільне політичне середовище й доступ до сучасних технологій та інновацій. Швеція є 8 найбільш конкурентоспроможною країною у світі з 140 країн (рис. 2.1), що зайняла місце у 2019 році у Звіті про глобальну конкурентоспроможність, опублікованому Всесвітнім економічним форумом [1]. Тому відносно провідні місця, які посідає Швеція спонукали бажання відкрити бізнес та просувати бренд і реалізувати збут корисної продукції, враховуючи особливості традицій. За весь період за показником конкурентоспроможності найнижче значення було у 2011 році, а найвище у 2015 році.

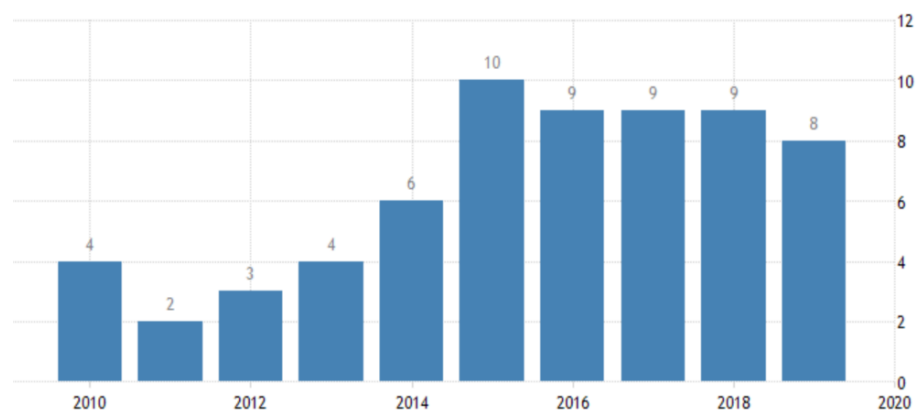

Рис. 2.1. Рейтинг конкурентоспроможності Швеції 2010-2019 р.(місце) [1].

Також цікаво розглянути індекс простоти ведення бізнесу, який класифікує країни одна проти одної на основі того, як середовище сприяє діловій активності,

посилюючи захист прав власності. Економіки з високим рівнем (від 1 до 20) мають простіші та зручніші правила для бізнесу.

Згідно з останніми щорічним рейтингам Світового банку, Швеція займає 10 місце серед 190 країн за легкістю ведення бізнесу (рис. 2.2). Ранг Швеції покращився до 10 у 2019 році з 12 у 2018 році. Найнижче місце, яке займала Швеція за цим показником це 9 серед інших країн протягом 2014-2016 років [1].

Рис. 2.2. Легкість ведення бізнесу у Швеції 2010-2019 р.(місце) [1].

Тому Швеція є 3 найменш корумпованою країною з 180 країн, відповідно до Індексу сприйняття корупції 2020 року, опублікованому Transparency International (рис. 2.3).

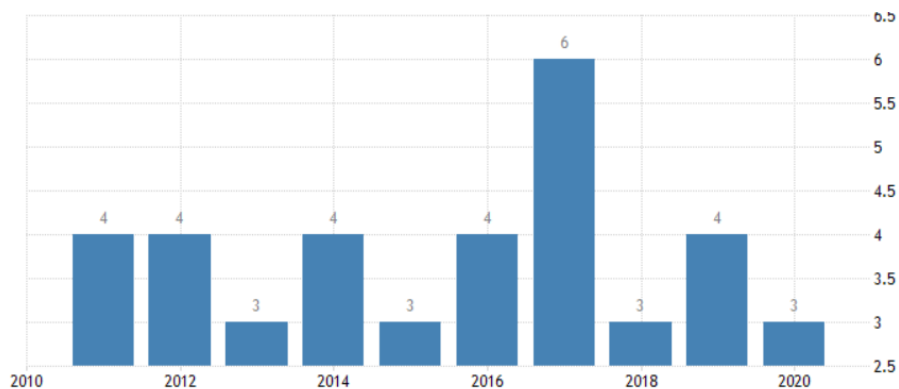

Рис. 2.3. Рейтинг корупції у Швеції 2010-2020 р. (місце) [1].

Найнижче значення за цим показником було 1 місце у 2008 році. Найвище на період 2000-2005 року Швеція займала 6 місце [1].

Ще один цікавий показник конкурентоспроможності Швеції- це кількість банкрутств компаній за період 2020-2021 р. (рис. 2.4).

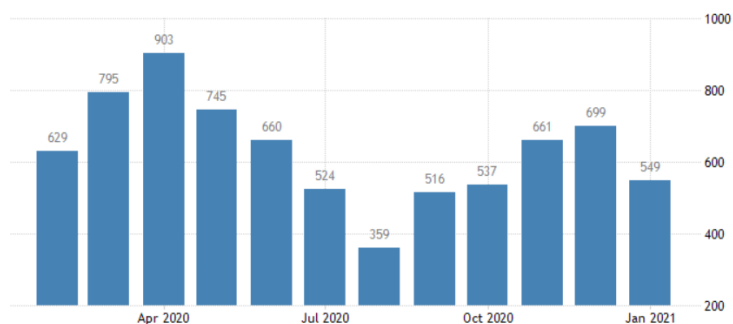

Рис. 2.4. Банкрутства Швеції у 2020-2021 р. (кількість) [1].

Банкрутства у Швеції зменшились до 549 компаній у січні з 699 компаній у грудні 2020 року. Найнижче значення за цим показником досягало до 276 в середині 2017 року [1].

Цікаво, що у Швеції використання потужностей - це різниця між потенційним і фактичним використанням ресурсів. Завантаження виробничих потужностей висока, коли фактичний випуск продукції близький до потенційного випуску, оскільки найбільше використання виробляються з праці й капіталу [1]. У четвертому кварталі 2020 року галузі Швеції працювали на рівні 87,9 відсотка своїх виробничих потужностей, що було найвищим показником з першого кварталу 2020 року, і у порівнянні з переглянутою назовні 86,2 відсотка за попередній період (рис. 2.5). Використання потужностей зросло у виробництві (87,7 проти 85,9 в III кварталі), але дещо зменшилось у видобувній промисловості та кар'єрах (94,9 проти 95,2). Рік тому завантаження потужності було вищим - 89,4 відсотка.

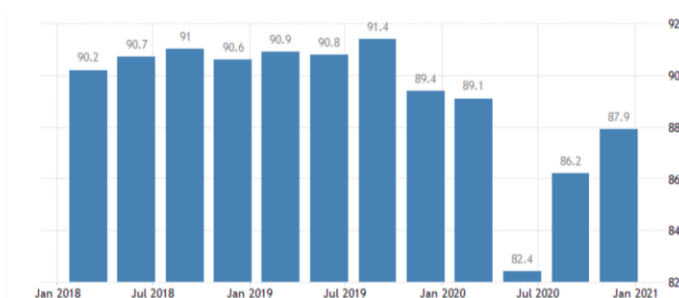

Рис. 2.5. Використання виробничих потужностей у Швеції 2018-2021р.(відсотки) [1].

Що стосовно монетарної політики Швеції, то вона спрямована на забезпечення головних державних пріоритетів – низького рівня інфляції, високого рівня зайнятості та доходів, зміцнення конкурентоспроможності національної

економіки. Центральний банк країни – Ріксбанк – протягом останніх десятиліть гнучко, залежно від першочергових потреб підтримки стійкого економічного розвитку та високих стандартів життя, впроваджував і використовував різні монетарні інструменти та режими валютного курсу для національної грошової одиниці – крони. Так, якщо до 1990-х років монетарна політика, в т.ч. її валютна складова, орієнтувалася на сприяння зайнятості та експортній експансії, то пріоритетом останніх років є забезпечення низького рівня інфляції як основи добробуту та розвитку суспільства.

Становлення “кращого” валютного режиму. Монетарна політика Швеції, як невід’ємна складова державної політики, спрямовувалася на реалізацію визначених урядом пріоритетів. Оскільки країна проводить відкриту політику на глобальному ринку то важливу роль для її фінансового забезпечення відігравала валютна (курсова) складова монетарної політики.

Зміцнення курсу або знецінення шведської валюти знижує або підвищує експортні та імпорتنі ціни у шведських кронах, а також боргові зобов'язання в іноземній валюті.

Згідно з статистикою міжнародного валютного фонду, шведська крона має тенденцію до зміцнення валютного курсу [3]. З лютого 2020 року по лютий 2021 року шведська крона зміцнилася на 16 відсотків щодо долара США (рис. 2.6).

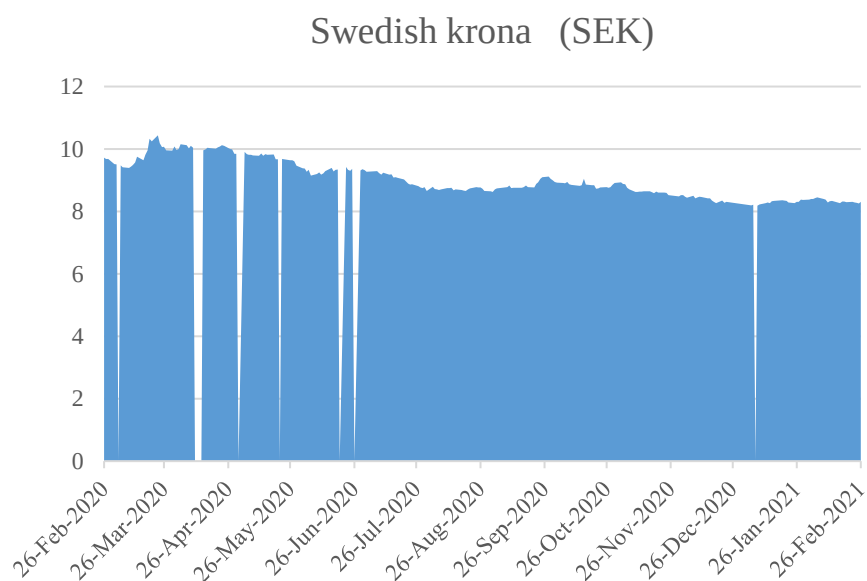

Рис. 2.6. Курс шведської крони до валюти дол.США 2020-2021 рр.*

*Розроблено автором за даними [3]

Згідно з звітами статистичного управління Швеції, крона також зміцнилася щодо долара США з середнім обмінним курсом 8,87 шведської крони у порівнянні з 9,68 шведської крони в другому кварталі. Інвестиції в іноземній валюті залежать від розвитку обмінного курсу, і більш слабка крона збільшує вартість цих активів при конвертації у шведські крони, але у цьому випадку зміцнення валюти грає на користь вітчизняним інвесторам, які купляють ці акції, також це грає на користь іноземним інвесторам, якщо вони отримують прибуток при конвертації у долари США. Розвиток шведської крони щодо долара США протягом 2020 року причинило збільшення вартості інвестицій в доларах США, це також означає, що вартість державного боргу значно зменшується. Крона також зміцнилася щодо долара США з середнім обмінним курсом 8,63 шведської крони в порівнянні з 8,87 шведської крони в третьому кварталі [3]. Це означає, що вкладення фондів в іноземну валюту зменшуються в вартості у шведських кронах.

При постійних коливаннях валюти важливо давати оцінку валюти. Наскільки вона переоцінена або недооцінена щодо долара США. Щоб провести такий аналіз використовуємо малюнок (рис. 2.7).

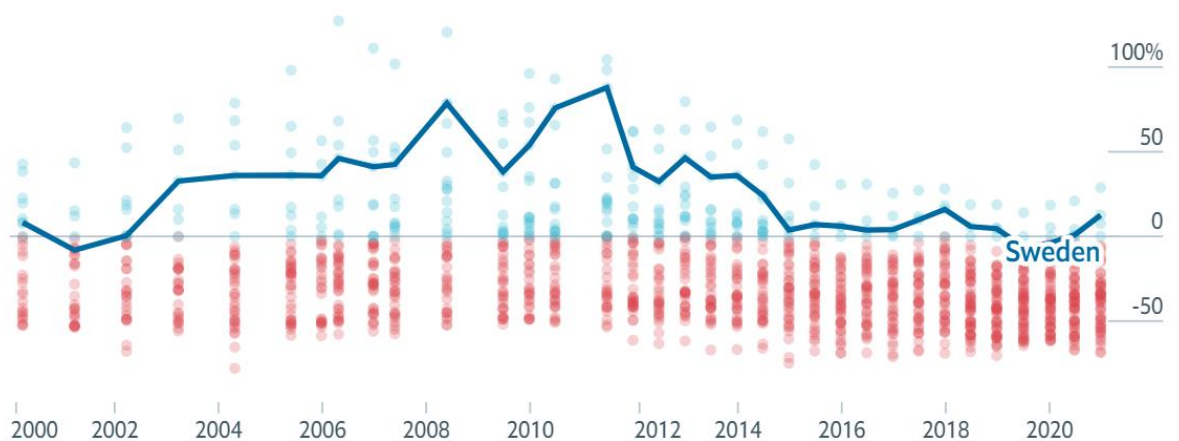

Рис. 2.7. Індекс Біг Мака (%), Швеція, 2000-2021 рр. [5].

Згідно з щорічним звітом видання The Economist виявилося, що шведська крона за розрахунками індексу Биг Мака станом на січень 2021 року переоцінена на 12,6 % [5]. Також за цим графіком можна побачити тенденцію, яка є постійною – шведська крона на ринку валют практично завжди буда переоцінена й навіть досягала критичної точки у 2011 році. Це означає, що Швеція підтримує імпорт й

створює конкуренцію вітчизняним виробникам, й це не дивно, адже Швеція маленька країна й вона відносно залежить від імпорту товарів, це також допомагає національним виробникам використовувати дешеву імпортну сировину, що робить вітчизняну продукцію якісніше. Але це також може означати відтік капіталу, тому що інвестори йдучи з Швеції продають місцеву валюту та отримують більшу суму в іноземній валюті. Тому з приводу цього кожен суб'єкт економічної діяльності самостійно обирає для себе вигідну позицію на ринку тієї чи іншої країни враховуючи його мету яку він переслідує.

Слід привернути особливу увагу до того, що однією з визначальних умов результативності та ефективності політики Ріксбанку визнається його відкритість і публічність. Обов'язковою вимогою є оприлюднення центральним банком його інфляційного прогнозу на найближчі два роки, що дає можливість як офіційним інститутам, так і суспільству відстежувати своєчасність застосування тих чи інших заходів для досягнення цільових показників, упереджуючи визначати ризики (внутрішні та зовнішні), а отже – давати кваліфіковану оцінку дій влади.

З огляду на нинішню відкриту позицію по відношенню до зовнішньоекономічних зв'язків Швеція подбала і налагодила процес в області інвестицій і інновацій таким чином, що вигоду отримує як внутрішній одержувач інвестицій і країна, так і інвестор. По-перше, в Швеції діє законодавство, яке гарантуватиме свободу підприємництва і приватної власності. Ці умови дають можливість фірмі здійснювати свою ділову діяльність. По-друге, держава створює інші сприятливі та вигідні умови для функціонування бізнесу. Наприклад, низька (негативна) процентна ставка по кредитах, що сприяє збільшенню інвестицій в капітал. Далі уряд Швеції пропонує певні стимули для відкриття бізнесу в цільових пригнічених місцевостях. На вигідних умовах позики надаються фондами регіонального розвитку та шведською агенцією економічного і регіонального розвитку. Також є регіональні програми підтримки, включаючи гранти на працевлаштування та розміщення, вільні економічні зони та промислові приміщення з вигідною орендною платою. В малонаселених північних 2/3 місцевостях країни зосереджена підтримка регіонального розвитку. Крім того,

доступ до такої програми грантів і субсидій ЄС є тільки у громадян і компаній, зареєстрованих в ЄС, зазвичай по принципу національного режиму.

У Швеції є зовнішньоторговельні зони з митними складами в портах Йончепінг Стокгольма, Мальме та Гетеборга. Це означає, що продукція може утримуватися в цих зонах необмежений час без митного оформлення, однак її не можна споживати або продавати в роздріб. Але в якості матеріалів для промислової діяльності дають дозвіл на використання цієї продукції в зоні вільної торгівлі. Необхідно знати, що шведське законодавство забезпечує реальний захист прав власності (в тому числі права інтелектуальної власності). У Швеції є спеціальний суд у справах, пов'язаних з правами інтелектуальної власності, так званий ринковий і патентний суд.

Ще один важливий момент варто згадати щодо шведської національної ради за попередніми рішеннями, яка пропонує зобов'язані попередні податкові рішення, що дозволяють компаніям заздалегідь питати раду чи можливо застосувати їх конкретну податкову стратегію компанії з податкової точки зору Швеції чи ні. Дана процедура збільшує шанси зайняти вигідну позицію в системі оподаткування.

Швеція не накладає ніяких обмежень на переказ прибутку, виручки від ліквідації інвестицій або виплати роялті та ліцензійних зборів. Компанії як, наприклад, дочірні або філії мають можливість переводити плату материнської компанії за межами Швеції за витрати на дослідження, управлінські послуги і т. п. Засоби, пов'язані з будь-якою формою інвестицій, можуть бути вільно конвертовані у будь-яку світову валюту. Як правило, доходи від інвестованих коштів, такі як дивіденди і процентні надходження, можуть передаватися вільно. Фірма з іноземним капіталом може також залучати позики в іноземній валюті як від своєї материнської корпорації, так і від зарубіжних кредитних організацій.

Проте, є ряд деяких перешкод для прямих інвестицій. До них відносяться досить велика, але не задаючи шкоди, система дозволів, а також дозволів, які необхідні для участі в багатьох видах діяльності таких як, будівництво та оптова торгівля продуктами харчування.

Але Швеція підписала ряд вигідних угод з Україною, що посприяло поліпшенню торгівельних і зовнішньоекономічних операцій. Наприклад, Швеція підписала угоду про захист інвестицій, угоду про асоціацію між Україною та ЄС, яка визначає входження України в поглиблену зону вільної торгівлі Європейського Союзу, а також уклала договори про уникнення подвійного оподаткування.

Для початку ділової активності необхідно ознайомитися з правилами ведення бізнесу. Всі форми бізнесу в Швеції (включаючи філії) повинні зареєструватися в реєстраційному бюро шведських компаній до початку діяльності. Індивідуальні підприємці можуть подати заявку на реєстрацію, щоб отримати унікальні права на ім'я в окрузі, де вони будуть реалізовуватись. Всі комерційні суб'єкти, включаючи індивідуальних підприємців, також повинні бути зареєстровані в податковому управлінні Швеції. Для отримання юридичного захисту товарний знак або винахід повинні бути зареєстровані в Швеції. Компанії повинні реєструватися в агентстві по захисту навколишнього середовища (залежно від галузі і природи бізнесу), якщо задіяно нерухоме майно з владою. Також необхідно знати про закон Швеції «Про іноземні філії» (1992), який застосовується до іноземних компаній, які працюють через філію та до осіб, які проживають за кордоном, які ведуть бізнес у Швеції. У філії повинен бути президент, який проживає в Європейській економічній зоні. Громадянам країн, що не входять в Європейський союз або Європейську економічну зону, необхідний вид на проживання, отриманий від Шведської ради з міграції, щоб почати або вести бізнес.

Що стосується організації бізнесу шведське законодавство передбачає різні способи [10]. Яку форму компанії слід вибрати, залежить, серед іншого, від того, чи збирається ініціатор заснувати компанію поодиночці або фіз.осіб буде кілька та яку фінансову відповідальність готовий взяти на себе. Однак треба зауважити, що бізнесмен, який проживає в країні, що не входить до ЄС/ЄЗ має право на реєстрацію тільки компанії з обмеженою відповідальністю (aktiebolag), що ділиться на 2 форми бізнесу: приватна компанія з обмеженою відповідальністю, яка за структурою нагадує ПАТ (приватне акціонерне товариство Privat Aktiebolag), ВАТ (відкрите акціонерне товариство Publikt Aktiebolag). Нові правила, що діють із

серпня 2014 року, скасували вимоги до місця проживання засновників компанії. Нині немає ніяких обмежень для іноземних громадян або осіб, які проживають за кордоном, щодо володіння акціями шведської компанії з обмеженою відповідальністю. Тому це означає, що особа, яка бажає займатися іншими формами бізнесу, наприклад, ІП, ТП, у разі бажання переїхати і вести бізнес у Швеції, повинна отримати посвідку на проживання з підприємництва (де обов'язково має бути зазначено, що у вас достатньо власних грошей, щоб забезпечити себе і будь-яких членів сім'ї протягом перших двох років). Однак, якщо бізнесмен планує залишитися в рідній країні та займатися індивідуальним підприємництвом або партнерством, йому необхідно призначити менеджера компанії який є громадянином Швеції або ЄС. Для цього розглянемо 3 основні форми бізнесу: компанія з обмеженою відповідальністю, приватний бізнес (ІП), торгові компанії (ТП) і його законодавче регулювання. Для цього розглянемо 3 основні форми бізнесу: компанія з обмеженою відповідальністю, приватний бізнес (ІП), торгові компанії (ТП) і його законодавче регулювання.

Компанія з обмеженою відповідальністю - це компанія, в якій акціонери зазвичай не несуть особистої відповідальності за борги компанії.

Коли створюється акціонерна компанія необхідний акціонерний капітал не менше 25 000 шведських крон. Надається можливість використовувати половину статутного капіталу для покупки активів (маркетинг, замовлення веб-сайту, обладнання), які залишаються в компанії. Акціонерний капітал відповідає часткам, які акціонери мають як доказ того, що вони володіють компанією. У разі ПАТ акція виконує функції не цінного паперу, а лише свідчення на вклад до статутного капіталу. Акціонерний капітал може складатися з грошових коштів або власності, що приносить користь бізнесу. Аудитор повинен оцінити майно для того, щоб використовувати його в якості акціонерного капіталу. Проводиться внесок статутного капіталу на спеціальний банківський рахунок.

Під час організації компанії ініціатор повинен подбати про створення членського правління, в якому, як мінімум, один член правління і один заступник члена правління. Приватні компанії з обмеженою відповідальністю можуть мати

керуючого директора (генерального директора), але це не обов'язково. У публічних компаніях з обмеженою відповідальністю повинен бути генеральний директор.

Аудитор повинен перевіряти річний звіт компанії з обмеженою відповідальністю і керівництво компанії і її керівництво. Невеликі компанії можуть відмовитися від аудитора.

Більші (середні) компанії з обмеженою відповідальністю повинні мати представників співробітників в раді директорів. Профспілка призначає представників співробітників. Швеція визначає мікро-підприємство як не більш 10 співробітниками, мале підприємство з не вище ніж 50 співробітниками і середнє підприємство з не більш ніж 250 співробітниками.

Всі компанії з обмеженою відповідальністю повинні щорічно складати річний звіт. Це застосовується незалежно від того, вибрала компанія аудитора чи ні. Річний звіт повинен бути добровільно відправлений до Офісу реєстрації компаній Швеції протягом семи місяців після закінчення фінансового року.

У акціонерної компанії прибуток розподіляється між акціонерами у вигляді дивідендів. Дивіденди обкладаються податком у акціонера як дохід від капіталу. До невеликих компаній застосовуються особливі правила. Працюючий в компанії власник наймається, і його заробітна плата оподатковується так само, як і для співробітників, які не мають акцій. Виплачується корпоративний податок, соц.взноси, а також ПДВ.

Індивідуальне підприємництво (ІП) - це форма бізнесу, в якій приватна особа і одноосібний власник веде і несе відповідальність за компанію. Між власником і компанією немає чіткої межі.

Індивідуальний підприємець не є юридичною особою. Як номер організації використовується номер соціального страхування підприємця. Це означає, що індивідуальний підприємець, несе особисту відповідальність за всіма зобов'язаннями компанії, таким як борги і укладені угоди. Однак можна частково знизити особистий ризик, оформивши страхування бізнесу.

В індивідуальному бізнесі можуть бути співробітники. При прийомі на роботу в перший раз ви повинні зареєструватися в якості роботодавця в податковому управлінні Швеції.

Як індивідуальний підприємець, в більшості випадків не потрібен бухгалтер, але є обов'язок реєструвати всі фінансові операції в компанії.

У індивідуального підприємця може бути кілька підприємств в одному бізнесі. Підприємець реєструє всі різні заходи і в сумі платить за них податок. У цьому бізнесі власник платить прибутковий податок-32% (якщо не перевищує суму 509 300 крон) витрати на соціальне забезпечення близько 7%, а також ПДВ.

Торгова компанія (ТП) - це компанія, у якої є два або більше партнера. Партнерами можуть бути приватні особи або компанії. Торгова компанія сама по собі є юридичною особою.

Партнери вирішують, хто має право представляти компанію, і укладати угоди від імені компанії. Партнери торгової компанії завжди несуть особисту і солідарну відповідальність перед третіми сторонами, і це ніколи не може бути узгоджено. Особиста відповідальність означає, що партнери несуть відповідальність своїми приватними фінансами по боргах компанії і укладеними угодами. Солідарна відповідальність означає, що кожен з партнерів може бути змушений особисто виплатити всі борги компанії. Людина, який заплатив, може, в свою чергу, вимагати від інших партнерів їх частку боргу.

Навіть якщо ви згодні усно, необхідно написати договір про партнерство. Партнерська угода може, наприклад, регулювати, як ви повинні розподіляти прибуток або що ви повинні робити, якщо партнер хоче покинути компанію. Положення договору і взаємного страхування можуть допомогти надати вам як партнерам фінансовий захист.

У торгової компанії можуть бути співробітники. Коли ви наймаєте когось в торгову компанію, ви берете на себе певні зобов'язання. Торговим компаніям в більшості випадків не потрібен аудитор, але всі торгові компанії зобов'язані вести бухгалтерський облік. Співвласники не вважаються співробітниками.

Навіть якщо торгова компанія не обкладається податком на прибуток, торгова компанія отримує власний податковий рахунок. З цього рахунку, серед іншого, регулюються такі податки і збори:

- ПДВ
- внески роботодавця
- спеціальний податок на заробітну плату
- податок для співробітників
- податок на майно.
- франшизи

Що стосується важливої частини для бізнес-діяльності, то податкова структура в Швеції прозора, ефективна і призначена для задоволення потреб міжнародних інвесторів. Компанії та філії, що ведуть бізнес у Швеції зобов'язані платити податок у Швеції.

Податок на прибуток корпорацій є низькою за міжнародними стандартами 20,6% (у 2020 році було 21,4%) і також заснована виключно на річний прибуток компанії [18]. Жоден інший ліцензійний податок або місцевий корпоративний податок не стягується. Податковий пакет включає в себе звільнення від податків на приріст капіталу і внутрішньо групові дивіденди, відсутність правил нестачі капіталізації, відсутність податку на репатріацію.

Що стосується стандартної ставки ПДВ, то вона становить 25%. Однак існує знижені ставки в 12; 6; 0 відсотків. Для даного інвестиційного проекту важливо знати, що 12% ставка застосовується в першу чергу до харчування, розміщення в готелях, кемпінгах, а також культурних і спортивних заходах, на послуги ресторану та громадського харчування [18].

Прибутковий податок з населення - один з найвищих в світі. Прибутковий податок у Швеції для фіз.осіб складається з місцевого податку і державного. В середньому ставка місцевого податку 32% (соц.внески). Податкові нерезиденти (які перебували в Швеції менше 183 днів поспіль) сплачують податок з трудової винагороди за ставкою 25%. У разі, якщо дохід громадянина більше 509 300 крон,

то він змушений виплачувати ще й 20% -овий державний податок. Роботодавці також сплачують податок за ставкою 24,26% з премій в професійні пенсійні фонди [18].

Дивіденди іноземним інвесторам підлягають 30% -ому оподаткуванню, якщо цю ставку можна знизити в рамках угоди про подвійне оподаткування.

Власники нерухомості або орендованих ділянок у Швеції несуть відповідальність за сплату податку на нерухомість. Залежно від виду здійснюваної діяльності нерухомість може бути класифікована як промислова (податок на нерухомість 0,5 відсотка) або комерційна (податок на нерухомість 1 відсоток). Податок розраховується на основі податкової оцінки майна. Вартість податкової оцінки повинна становити 75 відсотків від справедливої ринкової вартості майна. Справедлива ринкова вартість встановлюється Шведським податковим агентством і заснована на статистиці попередніх продажів нерухомості у відповідному районі. Для промислових і комерційних будівель немає регіональних або місцевих податків на нерухомість.

Незважаючи на високі податкові ставки суб'єкти ділової діяльності можуть отримати вигоду з вигідних податкових правил, а також скористатися податковими пільгами для ключових іноземних інвесторів, співробітників.

До податкових правил належать:

- ефективна податкова ставка може бути нижче, оскільки компанії мають можливість робити щорічні асигнування в резерв податкових відрахувань у розмірі до 25 відсотків свого прибутку. Компанії можуть формувати доподаткові резерви, які підлягають оподаткуванню, тільки коли використовуються, а певний відсоток від цих резервів може бути використаний для покриття збитків.

- можливість передачі прибутку для групових компаній. Кожна компанія в групі є окрема оподаткована організація. Для шведської групи компаній немає оподаткування на консолідованому рівні (загальний фінансовий звіт компаній). Однак нормативно-правові акти дозволяють переклад прибутку між компаніями в рамках власності національних груп («групові внески»), що означає, що оподаткування консолідованого прибутку можливо. Передача підлягає відрахуванню для компанії-донора і оподатковується для приймаючої компанії.

Важливим кваліфікаційною вимогою для звільнення від сплати податку на групу є те, що група володіє більше 90% акцій протягом всього фінансового року.

- дивіденди, що виплачуються філією головного іноземної компанії, не підлягають оподаткуванню крім звичайного податку на прибуток.

- дивіденди, що розподіляються компанією-резидентом іноземному корпоративному акціонеру, які не котируються на біржі, як правило, звільняються від податку на репарацію в Швеції за умови, що одержувач є резидентом країни Європейського Союзу і володіє не менше 10 відсотками акцій компанії-платника. Для акцій, які котируються право власності має становити не менше 10 відсотків прав голосу, і на момент виплати дивідендів акції повинні належати не менше одного року.

- задля права на звільнення від податку на приріст капіталу, акції повинні не котируватися на біржі, або, якщо вони котируються, має становити не менше 10 відсотків прав голосу і повинні утримуватися протягом періоду не менше одного року.

- акції іноземних компаній також можуть претендувати на звільнення від податків. Це може бути застосовано, якщо іноземна компанія може розглядатися як іноземний еквівалент шведської компанії з обмеженою відповідальністю.

«Іноземна компанія» - це іноземна юридична особа, яка в країні свого місцезнаходження оподатковується за тими ж правилами, що і шведська компанія з обмеженою відповідальністю.

Важливо врахувати, що в Швеції діє система податкових пільг, щоб допомогти компаніям залучити до своєї діяльності в Швеції провідних міжнародних фахівців. Таким чином, ключові іноземні співробітники можуть претендувати на отримання зниження прибуткового податку і їх роботодавці за більш низьку ставку внесків роботодавця.

Ключові іноземні співробітники мають право на 25-процентне зниження оподатковуваного частини їхнього доходу при роботі в Швеції. Тільки 75 відсотків доходів цих осіб оподатковується в перші три роки роботи в Швеції. Точно також

їх роботодавці сплачують внески на соціальне страхування тільки в розмірі 75 відсотків від оподатковуваного заробітної плати.

Право на пільгу мають:

- іноземні працівники, які займають важливі посади в компанії, а саме експерти в галузі досліджень і розробок, організаційного розвитку, виробництва, адміністрування, логістики, маркетингу, інжинірингу, фінансів, інформаційних і комунікаційних технологій, передових виробничих розробок і застосування нових технологій.

- іноземні співробітники, чий щомісячний заробіток у Швеції перевищує дві встановлені законом базові суми (а встановлена законом базова сума у 2020 році є 47 300 шведських крон) в календарному році, протягом якого робота почалася. Щомісячний заробіток включає виплати, такі як виплати на машину і / або житло (витрати на переїзд, навчання і поїздки додому).

Щоб мати право на пільгу з прибуткового податку, фізичні особи повинні працювати не більше 3-ох років в компанії в Швеції або в іноземній компанії з постійним місцем ведення бізнесу в Швеції. Очікується, що особи, яким надано податкові пільги, не перебуватимуть у Швеції більше п'яти років. Однак, якщо обставини зміняться, фізична особа може залишитися в Швеції через п'ять років без будь-якого штрафу за три роки податкових пільг [18].

Швеція пропонує спеціальні податкові пільги у зв'язку з тим, що іноземні експерти та інші особи, які проживають у Швеції короткий період часу, не можуть повною мірою скористатися перевагами шведської системи соціального забезпечення та пенсійного забезпечення.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ «ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИН "UA HONEY"»

3.1. Оцінка актуальності товару та способу його реалізації. Аналіз ринку конкуренції

На сьогоднішній день кількість покупок, які роблять через інтернет-магазини, зростає в геометричній прогресії і доказом цього факту є успішний інтернет-майданчик для Е-комерції Amazon, чий прибуток зростає щорічно. З огляду на сьогоднішню ситуацію в світі, актуальність продажів продуктів харчування через інтернет, а особливо товарів з розряду «корисних для здоров'я», миттєво зросла. Звідси і випливає головна ідея даного проекту-продаж корисного меду унікальних сортів (травневого, гречаного, карпатського та ін.), використовуючи актуальний і менш витратний спосіб реалізації в якості інтернет-магазину з безкоштовною доставкою. Можливо, нинішня ситуація спричинить новий тренд і вплине на науково-технічний прогрес в цій області, що зробить інтернет-покупки продуктів харчування більш затребуваною. Даний інвестиційний проект роблять вигідним, актуальним і затребуваним 3 пункту:

1. Онлайн покупки (актуально).
2. Корисний мед (затребуване).
3. Витрати (вигідно).

Крім проблеми світового масштабу існує географічна привабливість і культурна потреба. Що стосується географічної привабливості, то Швеція- країна північна і в даній місцевості поширені гірськолижні курорти. Цей вид зимової відпустки користується популярністю у місцевих, а також туристів у Швеції. Тому любов до такого активного виду відпочинку шведів можна врахувати і таким чином використовувати канал збуту продукту під назвою «HoReCa» в даній місцевості.

А ось шведська культура споживання ґрунтувалася на історичних передумовах. Так традиції сформовані з потреб місцевих мешканців в період Ери

Вікінгів, про яку згадувалося раніше. Так що фаворитами місцевої кухні стали ґрунтовні м'ясні та рибні страви. Однак це не єдиний факт, який вплинув на розвиток шведської кухні. У минулому цукор був недоступною розкішшю у шведів, і його міг дозволити собі далеко не кожен. Пізніше цукор почав з'являтися у великій кількості на кожному столі і його почали додавати всюди, де тільки можна. Тому велика частина страв з м'яса і риби можуть здатися солодкими, так як місцеві воліють вживати солодку кров'янку, солодкий омлет *Kaiserschmarrn*, а також м'ясні та рибні страви, политі варенням з ягід. А ось спеції при готуванні практично не використовуються. Неймовірна любов шведів до здоби також збільшує потребу у використанні натуральних підсолоджувачів в числі яких мед.

Використовуючи шведську схильність до споживання меду, через ринок Швеції можна вийти і на інші ринки Європейського Союзу. Таким чином можна сформулювати мету інвестиційного проекту, а саме стати затребуваним, провідним товаром в ніші та впізнаваною маркою в ЄС.

Важливий етап, який не можна ігнорувати перед етапом формування бізнес-структури-це аналіз ринку конкуренції. Цей процес дозволить керівництву обрати найбільш відповідну стратегію, слідуючи заданим цілям компанії, а також визначити конкурентні переваги і використовувати стратегію в конкурентній боротьбі.

Як член ЄС, Швеція змінила своє законодавство, щоб відповідати суворим правилам ЄС щодо конкуренції. Правила закону про конкуренцію містяться в шведському Законі «Про конкуренцію» (2008), який вступив в силу в листопаді 2008 року. Основні положення антимонопольного законодавства залишаються незмінними з 1993 року. Шведське агентство з питань конкуренції (SCA) є основним правоохоронним органом Шведського закону про конкуренцію.

Якщо говорити про ризик, то за експертними оцінками інвестиційний ризик в даній країні при розрахунках використовується в діапазоні 10-15%. Тому є необхідність проаналізувати ринок меду, щоб виявити потенційні загрози та знизити вплив ризиків. До того ж, виявити переваги товару, щоб зміцнити свої позиції на ринку.

Говорячи про ринок даного продукту, можна сказати, що європейський імпорт зростає в обсязі. Європа є другим за величиною світовим виробником меду. При всьому тому свого обсягу меду недостатньо і Європа залежить від імпорту меду з інших країн. Фактично, близько 40% потреб Європи в споживанні задовольняються за рахунок імпорту меду [8]. Що до Швеції, то обсяг експорту шведського меду в останні роки демонстрував тенденцію до зростання (табл. 3.1), але залишався в 30-100 разів менше обсягу його імпорту (табл. 3.2). Постійне зростання європейського імпорту меду в основному пояснюється як істотним скороченням європейського сектора бджільництва, так і є результатом різних проблем, пов'язаних з основними кліматичними змінами.

Таблиця 3.1

Динаміка експорту шведського меду, 2015-2019 рр.*

	2015	2016	2017	2018	2019
Тис. дол.	801	741	1156	872	1599
Тонн	105	92	193	117	257

*Розроблено автором за даними [8]

Таблиця 3.2

Динаміка імпорту меду в Швецію, 2015-2019 рр.*

	2015	2016	2017	2018	2019
Млн дол.	17,6	21,7	21,8	24,5	23,5
Тис. тонн	8,2	9,4	8,8	9,0	7,7

*Розроблено автором за даними [8]

Головними постачальниками меду в Швецію у 2019 році були Данія, Бельгія та Франція (80% від обсягу імпорту) [8]. Однак конкуренцію торгових марок на ринку меду створюють більшою мірою шведські виробники. (табл. 3.3)

Таблиця 3.3

Список потенційних конкурентів з продажу меду в Швеції, 2021 р.*

Найменування	Вага, гр. (g)	Ціна (шведс ьких крон)	Ціна (грн.)	Товарна привабливість, бал (от 0 до 10)	Переваги
Brezzo	250	79	261	9	Великий, унікальний асортимент
Honung Gotlandica	250	87,5	289	7	Широка мережа розповсюдже ння на острові Готланд, якісна реклама, хороша концепція
Garant Svensk honung	250	57	188	6	Активна реклама
Rawfoodshop	250	62,5	206	8	Інтерет- магазин, органік продукт, великі знижки
Saga of Sweden	250	210	693	8	Еко-продукт
Skräddarbo honung	250	40	132	5	Низька ціна
Timmelsta honung	250	60	198	10	Активна реклама в соц. мережах
Djäknegårdens Honung	250	75	248	8	Великий, унікальний асортимент, органічна добавка.

*Складено автором за результатами власних досліджень

У даній ситуації можна помітити, що в Швеції важливо виробляти і продавати органічний, еко-продукт. Потім йде ціновий аналіз, який показує, що рівень цін значно вище, ніж реальна собівартість українського продукту, проте не варто забувати про антидемпінгову політику країни. Далі необхідно сказати, що шведський продукт може бути якісним, однак питанням товарної привабливості шведи не сильно стурбовані. Також можна помітити, що в процесі пошуку потенційних конкурентів використовуючи інтернет-платформу, багато торговельних марок (компаній) обмежувалися одним джерелом інформації та не активно просували свій продукт. Тому, якщо врахувати ці нюанси конкурентів у нашому продукті, то під час його просування наша концепція проекту спрацює й інвестовані ресурси принесуть очікуваний дохід.

Після аналізу конкурентів, слід розглянути переваги. На формування конкурентних переваги українського товару вплинули деякі фактори. Для України як імпортера для ЄС нові перспективи виникли після запуску зони вільної торгівлі Україна - ЄС з 1 січня 2016 року. Згідно з угодою про ЗВТ, український мед може ввозитися безмитно в ЄС в рамках встановлених квот. Квота на безмитне ввезення меду з України в ЄС становить 5000 тонн з поступовим збільшенням до 6000 тонн протягом 5 років. Це допомагає знижувати витрати при реалізації продукту на ринку ЄС.

Такий фактор як підписання договору на ЗВТ з Європейським Союзом став каталізатором розвитку підприємницької діяльності (бізнес-сфери) пов'язаної з виробництвом меду, що призводить до науково-технічного прогресу і постійному удосконаленню виробництва цього продукту. У подальшій перспективі це може бути корисною конкурентною перевагою.

Крім того, на сьогоднішній день Україна позиціонується на світових ринках як постачальник високоякісної сільськогосподарської продукції та продуктів харчування. Одним з найбільш значущих експортних продуктів є мед. Україна має величезний потенціал і можливість виробництва і постачання меду за кордон, та цю можливість формують кліматичні умови, а також зростаюче число вуликів і бджолярів у країні. Через ці фактори виробництва існує надлишок меду в Україні.

Тому Україна посідає п'яте місце у світі з експорту меду у 2019 році (рис. 3.1) і є провідним виробником меду в Європі у 2019 році (рис. 3.2) [6]. Тим часом надлишок меду формує низьку ціну на сировину. Це спричинить за собою зменшення вартості експортованого товару. Таким чином український товар на ринках ЄС може скласти цінову конкуренцію.

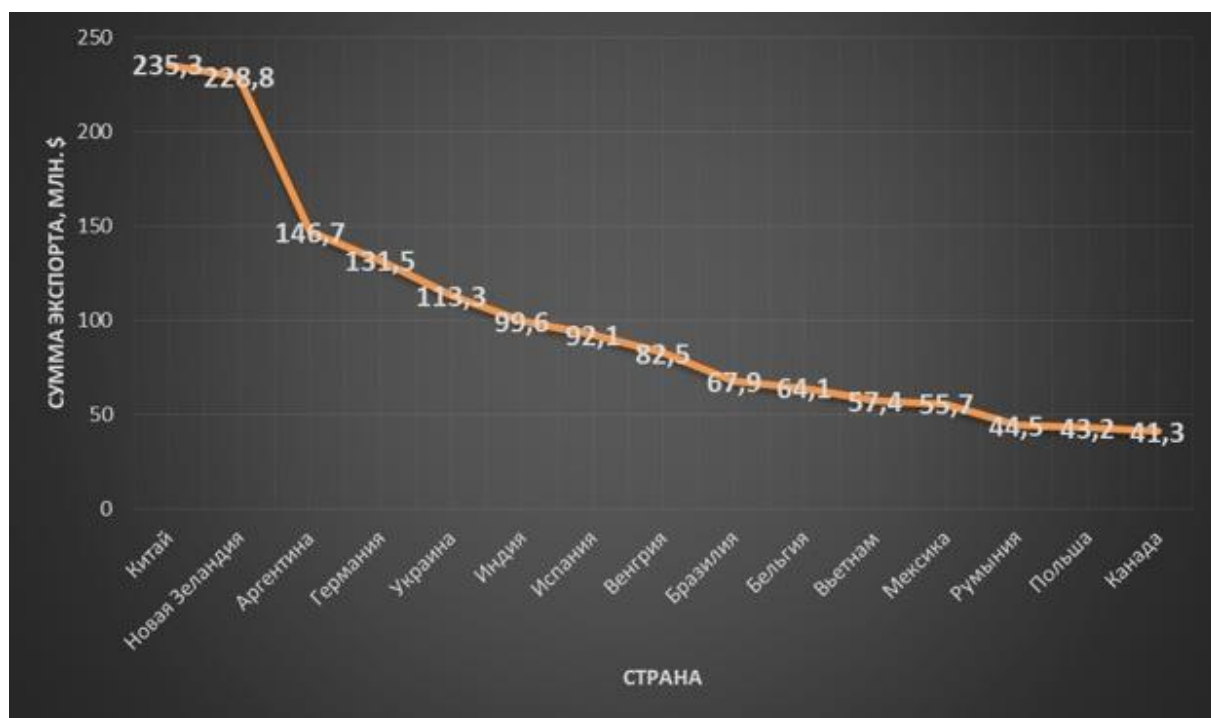

Рис. 3.1. Експорт меду з країн-лідерів, 2019 р. [6].

У 2020 році українські пасічники посіли друге місце у світі з експорту меду. Вони відправили за кордон майже 81 тис. т меду ціною 139 млн. \$. Ціна 1 кг українського меду, що відправляється на експорт світового ринку - 1,7 \$ (48 грн.), а в Європу - 1,55 € / кг (51,83 грн.), Тому бджолярі шукають ринки збуту всередині країни, реалізуючи мед в роздріб за ціною в 2 рази вище (3-4 \$ / кг). Через попит на український мед в Європі, в січні 2021 року повністю використали квоту 6000 т на поставку меду (інша частина сплачується як 17,3% мита). Тому на сьогоднішній день Україна планує вести переговори з Європейським Союзом про «промисловий безвіз».

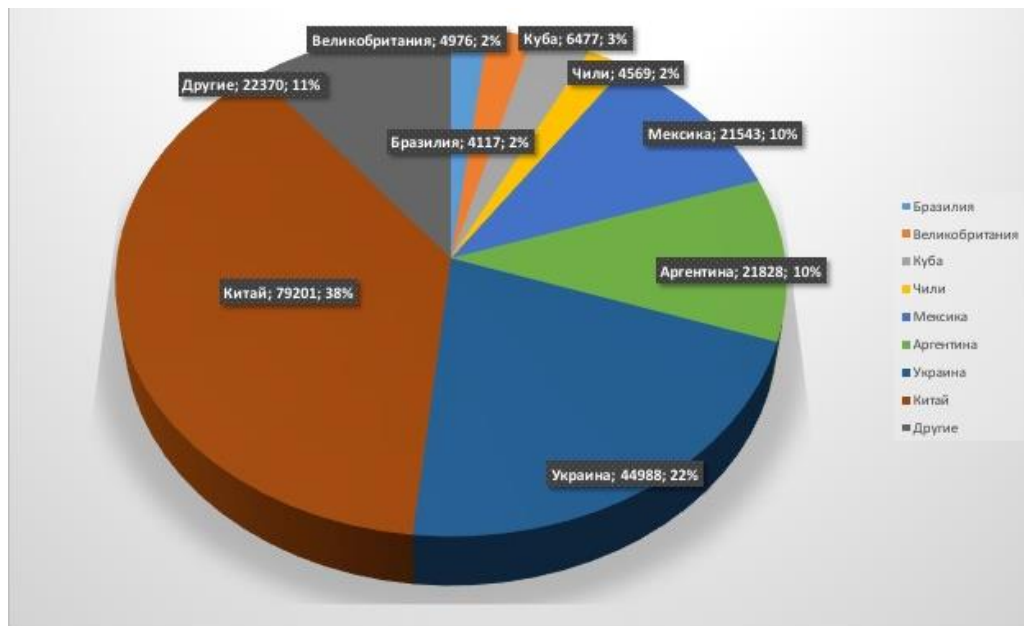

Рис. 3.2. Основні постачальники меду в ЄС, 2019 р. [6].

На даному малюнку видно, що провідним постачальником в ЄС є Китай [6]. Однак, з огляду на його репутацію на світовому ринку, ринок ЄС заповнений дешевим китайським медом, який іноді є просто підробкою. Наприклад, рисовий сироп, часто продається китайськими експортерами під виглядом меду.

Так само ідея інвестиційного проекту також є конкурентною перевагою. Даний проект передбачає зайняти нішу унікальних сортів меду (травневого, гречаного, карпатського та ін). Це є географічної унікальністю меду, яка буде поступово завойовувати ринок Швеції.

Як раніше згадувалося, продукція буде реалізовуватися через зручну і актуальну в наші часи інтернет-платформу з безкоштовною доставкою. Тим самим ми забезпечимо комфортний спосіб придбання товару і як бонус користуванням нашої мережі-безкоштовна доставка.

Всі ці фактори створюють конкурентні переваги і нові можливості для українських експортерів натурального високоякісного меду.

Також варто сказати про те, які зміни на ринку меду в майбутньому слід очікувати. Експерти медової біржі стверджують, що з огляду на зростання популярності на підсолоджувачі органічного походження і через пандемію COVID-19 очікується зростання попиту на мед до 2027 року до 11 млрд. \$ (приблизно на 5% на рік). Найбільший попит буде на гречаний, люцерновий мед, з польового

різнотрав'я, конюшини, акації. Переважною формою упаковки стануть скляна тара і поліетиленові ємності. Однак, варто подумати про фасування різних сортів меду в малогабаритну тару, щоб уникнути втрати індивідуального смаку і для підвищення рентабельності.

Отже, на сьогоднішній день, за інформацією медової біржі, в Швеції налічується близько 16 пасічників. Такий факт підтверджує припущення про те, що дана сфера виробництва мало розвинена в цій країні. Крім того, північне положення Швеції обмежує можливість виробництва меду, і як наслідок викликає потребу в його імпорті. За цією дійсністю буде успіх інвестиційного проекту. Тому необхідно розглянути процес реалізації даної ідеї.

3.2. Побудова процесу створення інтернет-магазину та виявлення обсягів й форми залучення інвестицій

Для реалізації цього проекту потрібно 3 роки. Бажання уникнути збільшених податкових ставок (скасування податку на приріст капіталу) і зайвої паперової бюрократії (відсутність бухгалтера) призводить до очевидного вибору відповідної форми бізнесу в якості ПАТ. Виходячи з аналізу щодо діяльності приватного акціонерного товариства, можна стверджувати, що дана форма ведення бізнесу не вимагає великі вкладення і підходить для формування невеликих компаній. До того ж кожен учасник може отримувати свій прибуток у вигляді дивідендів в залежності від суми вкладу в статутний капітал і мати право голосу на річних загальних зборах. Також організаційно-правова форма ПАТ має спрощені умови створення бізнесу, які підійдуть для стартапу. Особа, що відкриває приватну компанію з обмеженою відповідальністю, називається засновником. Особа й інші засновники створюють ПАТ. Засновниками-акціонерами цього товариства є громадяни (фіз. особи), які мають у своєму розпорядженні особистий накопичений капітал і в змозі здійснювати інвестиційну діяльність. Як говорилося раніше, для іноземних громадян або осіб, які проживають за кордоном, щодо володіння акціями шведської компанії з обмеженою відповідальністю немає вимоги до місця їх проживання.

Після прийнятого рішення про створення необхідно підготувати документ, званий установчим договором. В установчому договорі має бути зазначено, серед іншого, скільки буде виплачуватися за кожну акцію, інформацію про найманих співробітників у компанії і пропозиція за статутом. У статуті визначити назву компанії, скільки акцій у компанії є і чи буде компанія мати аудитора (бухгалтера). Однак в нашому випадку немає такої необхідності. Вказуючи в документах членів правління (ради директорів) слід привернути особливу увагу щодо вибору кандидата на посаду: або засновники призначають нерезидента на роботу в Швеції в якості заступника члена правління, або призначають громадянина Швеції на цю посаду. У першому випадку, як раніше згадувалося, нерезиденту Швеції необхідно отримати посвідку на проживання, що ускладнює і збільшує терміни реалізації ідеї. У другому випадку резидент Швеції має привілеї щодо закону, що може прискорити процес паперової бюрократії, і що не менш важливо шведський працівник має відповідні знання щодо споживчого ринку та корпоративної культури. Тому даний проект передбачає найм на посаду заступника члена правління громадянина Швеції. Головою члена правління передбачено призначити одного із засновників. Крім цього, в даній формі бізнесу немає необхідності призначати генерального директора [9].

Засновники, маючи намір відкрити компанію з обмеженою відповідальністю, купують (підписують) акції компанії в установчому договорі вказуючи, на скільки акцій кожен підписується. Ініціатор може оплатити акції шляхом внесення грошей на спеціальний рахунок або за допомогою так званих негрошових активів (інтелектуальної власності, нерухомості) в банк зі шведським капіталом (Swedbank), який розташований в Україні. Для цього потрібно не менше 25 000 крон в статутному капіталі ПАТ. Банк організовує банківські послуги, які необхідні ініціатору як підприємцю. Вони також повинні надати банківський сертифікат (шведською мовою), в якому повинно бути зазначено, що статутний капітал був внесений на спеціальний рахунок. Коли всі засновники підписують установчий договір, створюється приватна компанія з обмеженою відповідальністю. Кожна компанія з обмеженою відповідальністю повинна мати реєстр акцій. Однак в

Шведському бюро реєстрації компаній немає реєстру акціонерів або пакетів акцій. Тому рада директорів повинна підготувати реєстр акцій зі списком акцій і акціонерів, який повинен бути доступний (публічний) для громадськості в компанії. Далі необхідно зареєструвати компанію в офісі реєстрації компаній Швеції (Bolagsverket). Для подачі заявки в комерційний реєстр необхідно надати:

1. Заявка про реєстрацію (Registreringsanmälan)
2. Статут компанії (Draft Articles of Association)
3. Установчий договір (Stiftelseurkund)
4. Реєстр акцій зі списком акцій і акціонерів (Protokoll från konstituerande bolagsstamma)
5. Банківський сертифікат (Bankintyg)

Заяву слід подати не пізніше, ніж через шість місяців після складання установчого договору [9]. Шведський офіс реєстрації компаній приймає рішення про реєстрацію протягом 5-8 днів, після чого компанія отримує номер організації й офіційну назву (компанія отримує захист свого імені по всій країні). Після реєстрації компанія стає юридичною особою, і можна починати бізнес. Однак, усі недавно зареєстровані компанії з обмеженою відповідальністю повинні повідомити дійсного директора в реєстраційну службу Швеції протягом чотирьох тижнів після реєстрації. Дійсним директором є той, хто:

- має більше 25 відсотків голосів через акції. Проте якщо чотири акціонери контролюють по 25 відсотків кожного голосу в компанії з обмеженою відповідальністю, то жоден з них не є справжнім керівником. Можуть бути й інші люди, які є справжніми керівниками.
- має право призначати або знімати з посади більше половини членів ради директорів.

Уповноважений представник компанії з обмеженою відповідальністю входить в електронну службу і повідомляє інформацію.

Далі йде подача заявки на реєстрацію:

1. F-податку (податок на прибуток). Необхідно вказати, який прибуток, на думку, отримає компанія з обмеженою відповідальністю в перший рік. На підставі цієї інформації податкове управління Швеції вирішує, який попередній податок має сплатити компанія. Якщо компанія буде зареєстрована як платник ПДВ, податкове управління допоможе розрахувати податкову базу компанії.

2. ПДВ.

3. A-податку (як роботодавця). Практично всі компанії з обмеженою відповідальністю повинні зареєструватися в якості роботодавця, оскільки власник, який працює в компанії з обмеженою відповідальністю, вважається найманим працівником. Внески роботодавця і попередній податок (A-tax) з заробітної плати співробітників (включаючи власника) декларуються в декларації роботодавця і виплачуються на податковий рахунок щомісяця [33].

Потім засновник ПАТ формує заявку на отримання ліцензії для здійснення іноземних інвестицій в банку Swedbank, який розташований в Україні і доручає заступнику члена правління, який знаходиться в Швеції відкрити розрахунковий рахунок компанії в банку Швеції в Swedbank, за яким послідує перерахування грошей з України в Швецію з допомогою шведського банку. Що стосується валюти платежу, то важливо враховувати коливання валюти країни-реципієнта, щоб уникнути валютного ризику і збільшення маржі. Раніше була надана інформація з джерел МВФ, яка показала, що шведська крона по відношенню до долара США має стабільну тенденцію. Тому валюта інвестування в даному проекті передбачена шведська крона та під час міжнародних розрахунків дана валюта не буде представляти ризик.

Крім цього, необхідно врахувати експорт товару компанії з України до Швеції. Спочатку потрібно укласти договір куплі-продажу з власником готової продукції, як доказ того, що шведська компанія закупає товар в Україні та повинна отримувати його, на підставі якого він веде законну підприємницьку діяльність. Проект передбачає, що український мед унікальних сортів буде

експортуватися з України до Швеції морським транспортом на умовах поставки EXW Інкотермс 2020 і реалізовуватися через орендоване офісно-складське приміщення в Стокгольмі.

Насамперед потрібно подбати про підготовку продукції до експорту [6].
Забезпечити відповідність партій меду вимогам ЄС з безпеки харчових продуктів:

1. Проведення випробувань усередненої проби після гомогенізації (ретельного перемішування всього обсягу меду перед затарюванням) на наявність забруднюючої речовини у харчових продуктах, залишків пестицидів. Потім зразок здається в державну лабораторію і перевіряється регіональної ветеринарною службою. Після, видається ветеринарний сертифікат, який дає дозвіл на експорт меду (видається на кожну партію меду).

2. Митна реєстрація і отримання картки акредитації (довіри) компанії.

3. Укладення контракту на надання транспортно-експедиційних послуг.

4. Реєстрація експортної потужності у відповідному реєстрі Госпродпотребслужби як експортер меду із зазначенням країни призначення. Виробничі потужності будуть використовуватися на основі договору про аутсорсинг виробництва.

5. Отримання міжнародного сертифікату на імпорт меду і сертифікат здоров'я за формою визначеною регламентом ЄС. Сертифікати видаються на кожну партію вантажу головним управлінням Госпродпотребслужби відповідної області на основі результатів лабораторних досліджень.

6. Отримання сертифіката EU Organic Certification. Також для продажу в Швеції уряд вимагає сертифікат IFS Food. Сертифікат за формою IFS дійсний протягом одного року та покриває вимоги ISO 9001, HACCP, ISO 22000, FSSC 22000.

7. Отримання сертифікату на перевезення товару українського виробництва за формою EUR.1. Сертифікат необхідний для експорту в країни ЄС і підтвердження, що товар українського виробництва, так як це дає право на митне

очищення вантажу з використанням преференційної ставки мита. Видача та оформлення документа здійснюється посадовою особою на митниці (видається протягом 8 годин). Сертифікат дійсний протягом чотирьох місяців з моменту видачі.

8. Здійснення митного оформлення вантажу в режимі експорту, надавши такі документи:

- дозвіл на експорт від ветлабораторії;
- митну декларацію;
- контракт;
- інвойс;
- калькуляцію виробництва;
- транспортну накладну;
- міжнародний сертифікат;
- сертифікат EUR.1.

9. Проходження митної перевірки та контроль в пункті в'їзду на територію ЄС.

10. Відправка товару в офісно-складське приміщення[6].

Щоб запустити бізнес-процеси необхідно отримати належне інвестування. Однак, виникає питання, в яких межах сума повинна надійти на рахунок компанії? Для цього на даному етапі проектування необхідно провести розрахунок потреби в інвестиціях (табл. 3.1)

Таблиця 3.1

Потреба в інвестиціях, 2021р.*

№	Найменування	Кол.	Сума, шв.крон
1	Реєстрація ПАТ	-	1900
2	Реєстрація представника	1	250
3	Статутний капітал	-	25000

4	Обслуговування банку	-	2500
5	Оренда (120 м2), місяць	1	16160
6	Зарплата працівникам, місяць	5	125 000
7	Аутсорсинг производства (услуги+ закупка сырья+ пошлина 17,3%), 1.5 тонн НЕТТО, партия	1	355 873,44 грн. (107 339 шв. крон)
8	Обладнання (разом)	17	60700
8.1	Ноутбук	11	55000
8.2	Мікрохвильова піч	1	600
8.3	Принтер	3	4500
8.4	Чайник	2	600
9	Меблі (разом)	22	29700
9.1	Офісний стіл	11	13200
9.2	Стілець	11	16500
10	Розробка веб-сайту	1	15000
11	Оренда домену та хостингу (сервер), місяць	1	24
12	Рекламні заходи	15	50000
13	Інші непередбачені витрати	-	35000
	Разом	-	468573

*Розроблено автором за даними [28],[29],[30],[34],[10]

За підсумками підрахунку (табл. 4) виявилось, що даний проект має потребу в сумі 468573 шведських крон (1 553 514, 45 грн. за курсом валют) інвестицій. Необхідно доповнити, що вартість міжнародної сертифікації була закладена в суму інших непередбачених витрат, так як розрахунок вартості від представництв пропонується в суто індивідуальному порядку і неможливо встановити середню ціну.

3.3. Оцінка рентабельності бізнесу і його інвестиційна привабливість для інвестора

Безумовно важливо знати прибутковий проект чи ні. Тому для цього проводиться розрахунковий аналіз, який починається з підрахунку поточних витрат.

Для того щоб підрахувати поточні витрати необхідно врахувати заробітну плату на кожному посадовому рівні в індивідуальному порядку. (табл. 3.1) Сума податкових відрахувань для роботодавця в Швеції досить невеличка. Так, щоб виплатити працівникові певну ставку заробітної плати роботодавцю слід врахувати такі відрахування як:

1. Витрати на заробітну плату:

- Відпускні (святкові надбавки) -0,43% від суми місячної зарплати (25 днів відпускних)
- Внески роботодавця -31,42% від загальної суми зарплати

2. Витрати на страхування:

- Вартість страховки- 5% від загальної суми зарплати
- Спеціальний податок на заробітну плату з пенсійних внесків - основа для розрахунку спец. податку 4,7% від загальної суми зарплати для найманих працівників, далі вже віднімається від цієї суми 24,26%

У законі про відпустки є два альтернативних правила розрахунку відпускних. Це правило спільної оплати праці та правило відсотка. Правило спільної оплати праці є найбільш простим у використанні і може використовуватися для розрахунку відпускних для співробітників з щотижневої, двотижневої або щомісячною оплатою. Однак для співробітників зі складними схемами відсутності, зміненими показниками зайнятості або відсутністю на основі оплачуваних відпусток необхідно використовувати процентне правило. В цьому випадку ми використовуємо класичну альтернативу- правило спільної оплати праці [9].

Таблиця 3.1

Оплата праці за видами діяльності та посадовими обов'язками, шв.крон, 2021р.*

№	Найменування посади	Співробітник, кількість	Зарплата, місяць	Сума зарплати, місяць
1	Голова правління	1	32000	32000
2	Заступник голови правління	1	32000	32000
3.	ТОР- менеджер	1	29000	29000
4.	Бухгалтер	1	28000	28000
5.	Менеджер з продажу	2	25000	50000
6.	Менеджер по замовленнях	1	22000	22000
7.	Менеджер по закупці	1	22000	22000
8.	Контент менеджер	1	20000	20000
11.	Системний адміністратор	2	19000	38000
12.	SMM- фахівець	1	17000	17000
13.	SEO- фахівець	1	17000	17000
16.	Копірайтер	1	16500	16500
17	Дизайнер	1	16500	16500
18.	Кур'єр	2	14000	28000
19.	Чиста зарплата	17	-	368000
20	Зарплата з відпускними	17	-	407560
21	Відрахування (разом)	17	-	192640,432
21.1	Відпускні	-	-	39560
21.2	Внески роботодавця	-	-	128055,352
21.3	Страховка	-	-	20378
21.4	Спец.налог	-	-	4647,08
	Разом (чиста зп + відрахування)	17	-	560640,432

*Розроблено автором за даними [9]

Поточні витрати розраховуються на місяць і на рік. (табл. 3.2) Планується оновлення розрахункового плану тільки після 3-ох років успішної роботи компанії. Тому поточні витрати і очікуваний дохід в розрахунку на 1 рік дублюються на 3 роки.

Таблиця 3.2

Поточні витрати (шв.крон), 2021р.*

№	Найменування	Місяць	Рік
1.	Зарплата	560640,432	6727685,18
2.	Оренда	16160	193920
3.	Собівартість продукту (Мито + готовий продукт), 4 тонни	286237,76	3434853,12
4.	Амортизація (разом)	2181,11	26173,33
4.1	Обладнання (3 роки)	1686,11	20233,33
4.2	Меблі (5 років)	495	5940
5.	Оренда домену та хостингу (сервер)	24	288
6.	Рекламна діяльність	15000	180000
7.	Інші незаплановані витрати	20000	240000
	Разом	900243,302	10802919,63

*Складено автором за результатами власних досліджень

Очікується, що дана продукція буде завозитися щомісяця до Швеції по 4 тонни. Тому очікуваний дохід буде розрахований як дохід від збуту продукції вагою в 4 тонни за місяць. (табл. 3.3) Мед можна продавати в скляних банках по 200 г. та по 250г., а також наборами. Для збуту через мережі ресторанів, кафе, готелів ми будемо продавати використовуючи стандарт «NoReCa»: в пластикових тарах вагою 1000 г. Що стосується асортименту, то останні кілька років популярними є крем-меди, мед зі спеціями, травами, ягодами і горіхами. Тому наш мед буде з додаванням натуральних інгредієнтів, тим самим урізноманітнити асортимент пропонованої продукції.

Таблиця 3.3

Очікуваний дохід (шв.крон), 2021 р.*

Вес , г.	Найменування	Кількіс ть, шт	Ціна за одиницю, шв.крон, з ПДВ (місяць)	Сума, шв.крон, з ПДВ (місяць)	Сума, шв.крон, з ПДВ (Рік)
120 (30 г.)	Набір №1 (карпатський, гречаний, ріпаковий, хвойний)	1200	57,20	68640	823680

	Набір №2 (акація з малиною, мед соняшник з апельсином, карпатський з лимоном та імбиром, експарцетовий мед з шоколадом)	1200	60,20	72240	866880
	Разом	2400	-	140880	1690560
200	Хвойний мед з горіхами	400	62,70	25080	300960
	Акація з малиною	800	61,70	49360	592320
	Мед соняшник з апельсином	200	61,70	12340	148080
	Гречаний мед	800	57,70	46160	553920
	Карпатський мед з лимоном і імбиром	800	62,70	50160	601920
	Ріпаковий мед	200	58,70	11740	140880
	Еспарцетовий мед з шоколадом	160	62,70	10032	120384
	Разом	3360	-	204872	2458464
250	Хвойний мед з горіхами	400	75,38	30152	361824
	Акація з малиною	800	74,38	59504	714048
	Мед соняшник з апельсином	200	74,38	14876	178512
	Гречаний мед	800	70,38	56304	675648
	Карпатський мед з лимоном і імбиром	1200	75,38	90456	1085472
	Ріпаковий мед	240	71,38	17131,2	205574,4
	Еспарцетовий мед з шоколадом	200	75,38	15076	180912
	Разом	3840	-	283499,2	3401990,4
1000	Хвойний мед з горіхами	160	203	32480	389760
	Акація з малиною	400	202	80800	969600
	Мед соняшник з апельсином	200	202	40400	484800
	Гречаний мед	400	198	79200	950400
	Карпатський мед з лимоном і імбиром	600	203	121800	1461600
	Ріпаковий мед	200	199	39800	477600
	Еспарцетовий мед з шоколадом	120	203	24360	292320
	Разом	2080	-	418840	5026080
	Загальний підсумок	11680	-	1048091,2	12577094,4

*Складено автором за результатами власних досліджень

Отже, запланований збут продукції буде приносити дохід у сумі 12577094,4 шведських крон кожен рік. Однак важливо врахувати поточні витрати, щоб на початковому етапі запуску проекту уникнути розорення. Тому, для того щоб далі займатися реалізацією товару і вести бізнес необхідно розрахувати чистий прибуток на кожен орієнтовний інвестиційний рік після всіх податкових відрахувань і витрат компанії (табл. 3.1), щоб в подальшому визначити прибутковість компанії та її привабливість для інвесторів.

Таблиця 3.1

Чистий вхідний грошовий потік (шв.крон), 2021 р.*

Найменування	рік			
	0	1	2	3
інвестиції	468 573			
Дохід	-	12577094,4	12577094,4	12577094,4
ПДВ (12%)	-	1509251,33	1509251,33	1509251,33
Дохід після ПДВ	-	11067843,1	11067843,1	11067843,1
Витрати	-	10802919,63	10802919,63	10802919,63
Прибуток	-	264923,47	264923,47	264923,47
Податок на прибуток (корпоративний) (20,6%)	-	52984,694	52984,694	52984,694
Чистий прибуток	-	211938,776	211938,776	211938,776

*Складено автором за результатами власних досліджень

Щоб розглянути варто приймати проект і вигідний він для інвесторів, необхідно використовувати в розрахунках такі показники економічної ефективності:

- NPV (Net Present Value) або дисконтний індекс - вартість проекту, чистий дисконтований дохід від інвестицій.
- PI (Profitability Index)- рентабельність
- PP(Payback Period)- окупність

Для цього потрібні такі показники:

1. Рівень інфляції в Швеції 2021 рік-1,7%

2. Прогнозований рівень інфляції 2022-2%; 2023 рік -2,3%
3. Річна банківська ставка по депозитах у шведських кронах- 1%
4. Ризик-10%

Розрахуємо на кожен рік ставку дисконтування:

$$i_{2021} = (1+0,01)*(1+0,1)*(1+0,017)-1=1,01*1,1*1,017-1=0,1299$$

$$i_{2022} = (1+0,01)*(1+0,1)*(1+0,02)-1=1,01*1,1*1,02-1=0,133$$

$$i_{2023} = (1+0,01)*(1+0,1)*(1+0,023)-1=1,01*1,1*1,023-1=0,1366$$

а також альтернативний показник- дисконтний індекс:

$$1 \text{ год} = 1/(1+0,1299)=1/1,1299=0,885$$

$$2 \text{ год} = 1/((1+0,1299)*(1+0,133))=1/(1,1299*1,133)=1/1,28=0,781$$

$$3 \text{ год} = 1/((1+0,1299)*(1+0,133)*(1+0,1366))=1/(1,1299*1,133*1,1366)=1/1,455 =0,687$$

Для розрахунку показників економічної ефективності використовуємо (табл. 3.2) підсумкових розрахунків.

Таблиця 3.2

Підсумкові розрахунки методом дисконтного індексування (шв.крон), 2021 р.*

Рік	Інвестиції	Чистий прибуток	Амортизація	Вхідний чистий потік	Дисконтний індекс	Інвестиції	Дисконтований потік
0	468 573	-	-	-	-	468 573	
1	-	211938,776	26173,33	238112,106	0,885		210729,214
2	-	211938,776	26173,33	238112,106	0,781		185965,555
3	-	211938,776	26173,33	238112,106	0,687		163583,017
Разом	468 573	635816,328	78519,99	714336,318	-	468 573	560277,786

*Складено автором за результатами власних досліджень

Або є такий альтернативний варіант розрахунків:

$$\begin{aligned} NPV(\text{вихідний дисконтований потік}) &= \\ (238112,106/1,1299 + 238112,106/1,133^2 + 238112,106/1,1366^3) - 468 \\ 573 &= (210737,327 + 185445,565 + 162201,707) - 468 \quad 573 = 558384,599 - 468 \\ 573 &= 89811,599 \text{ шв.крон} \end{aligned}$$

1. $PI = 558384,599 / 468 \quad 573 = 1,19$ рази
2. $PP = 468 \quad 573 / ((468 \quad 573 + 89811,599) / 3) = 468 \quad 573 / 186128,2 = 2,5$ рік

За підсумковими підрахунками можна сказати, що значно вплинув на розрахунки чистого прибутку показник заробітної плати. Можливо тому, щоб зробити прибутковий бізнес, необхідно активно займатися збутом великої кількості товару. Однак розрахунки показали, що інвестиційний проект після всіх врахованих ризиків рентабельний і термін окупності є майже 3 роки для інвесторів. Це означає, що проект може зацікавити інвестора і бути привабливим для нього і в майбутньому даний проект може бути реалізований.

ВИСНОВКИ

Отже, за даними показниками можна стверджувати, що Швеція займає провідні місця за різними показниками. Це означає, що Швеція може бути гідним конкурентом поряд з іншими країнами й намагається не поступатися в цьому.

При цьому, шлях до найвищих позицій у світових рейтингах Швеція пройшла переважно за повоєнний період, демонструючи стійкість позитивної економічної динаміки, послідовність просування на зовнішні ринки та високу адаптивність соціально-економічної системи до високих темпів світового розвитку. І вважається однією з найпривабливіших для життя, а також інвестиційної активності країн світу. Тому виходячи з даних офіційних джерел країни можна відзначити, що світова криза вплинула на інвестиційну діяльність і середовище країни, але також активна зміна показників говорить про те, що уряд країни не уникають відповідальності й робить всілякі економічні заходи для відновлення і надалі ділової активності у Швеції.

Цим вона також вдячна вигідним податковим правилам, а саме звільненню від податків приросту капіталу і дивідендів, а також інших податкових пільг, в тому числі низьким ефективними ставками для корпоративних податків, знижуючим ставкам для податкових цілей, відсутністю податку на дохід з вкладів, відсутністю державних мит на акціонерний капітал, розширеній системі угод про подвійне оподаткування, а також – загалом сприятливою для країни динамікою світових цін.

Таким чином, державне регулювання іноземних інвестицій в Швеції - це складна система, яка одночасно надає свободу ринку, обмежує стратегічні галузі і підтримує інтерес до інвестування в країну. Очевидно, що високі податки і державні витрати можуть призвести до зростання витрат підприємств і інфляції пропозиції. Тому підприємці зі свого боку раціонально організовують свій бізнес, знижуючи витрати на виробництвах за рахунок впровадження нових технологій. До того ж податкові пільги створюють додатковий стимул для роботодавців призначати вищі виконавчі посади в Швеції. Ця система дає надзвичайно позитивні результати, завдяки яким Швеція - одна з лідируючих країн як в питаннях інновацій та бізнесу, так і в питаннях рівня життя населення.

Що стосовно реалізації даного проекту в Швеції, то на сьогоднішній день зважаючи на останні події попит на корисні продукти харчування активно зростає. Пропонована даним інвестиційним проектом реалізація не тільки зручна, але і затребувана серед споживачів в сучасному світі. Особливо це стосується Швеції, яка має високий індекс людського розвитку, що означає велика частина населення це користувачі інтернет-платформ. Тому привабливість даного інвестиційного проекту сформована 3 позиціями: місце, товар, витрати. Також варто сказати, що в даному випадку попит (Європа) формує пропозицію (Україна) і така ситуація допомагає бізнес-структурам використовувати потенціал країни і реалізовувати товар на ринках ЄС протягом довгих років. Щоб організувати свою компанію, яка продовжить представляти український мед на ринках ЄС, необхідно пройти ряд формальних та документальних процедур, починаючи від реєстрації компанії і закінчуючи поставкою товару на склад, що обов'язково супроводжується інвестиційними грошима, підсумкова сума яких вказана в розрахунках. Тому для реалізації проекту буде потрібно не мало часу і зусиль, які варто докласти, щоб домогтися успіху. І сфера конкуренції та високий рівень заробітної плати це явно підтверджує. Однак світовий український бренд меду не здає позицій і демонструє це на своєму власному прикладі.

Головним, надалі, Швеція винна забезпечити послідовною антиінфляційною політикою, соціальною спрямованістю державних фінансів та високим рівнем зайнятості, результатом чого буде стійка купівельна спроможність населення, що сформує певний попит на продукцію або послугу та простимулює розвиток у сфері бізнесу завдяки чому приверне нових інвесторів і сформує певну інвестиційну позицію країни.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Trading Economics [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://tradingeconomics.com/>, вільний - Назва з екрану, англ.
2. The World Bank [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.worldbank.org/> вільний - Назва з екрану, англ.
3. International Monetary Fund [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.imf.org/external/index.htm> вільний - Назва з екрану, англ.
4. Statistics Sweden [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.scb.se/en/> вільний - Назва з екрану, англ.
5. The Economist [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.economist.com/big-mac-index> вільний - Назва з екрану, англ.
6. Медовая биржа [Електронний ресурс] - Режим доступу: вільний - <https://www.honeyprice.ua> Назва з екрану, рос.
7. Євроінтеграційний портал [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://eu-ua.kmu.gov.ua> вільний - Назва з екрану, укр.
8. Мир пчеловодства [Електронний ресурс] - Режим доступу: вільний - Назва з <https://www.apiworld.ru> екрану, рос.
9. Bolagsverket [Електронний ресурс] - Режим доступу: вільний - <https://bolagsverket.se> Назва з екрану, швед.
10. Verksamt [Електронний ресурс] - Режим доступу: вільний - <https://www.verksamt.se> Назва з екрану, швед.
11. United Nations Trade and Development [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://unctad.org/en/Pages/Home.aspx> вільний - Назва з екрану, англ.

12. International organization of migration [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://publications.iom.int/> вільний - Назва з екрану, англ.
13. KOF Swiss Economic Institute [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://kof.ethz.ch/en/> вільний - Назва з екрану, англ.
14. Аналитический центр России [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://ac.gov.ru/archive/files/publication/a/26030.pdf> вільний - Назва з екрану, рос.
15. Український центр економічних і політичних досліджень [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD105_2009_ukr.pdf вільний - Назва з екрану, укр.
16. Projectimo [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://projectimo.ru/upravlenie-investiciyami/investicionnyj-klimat.html> вільний - Назва з екрану, рос.
17. Бизнес-путеводитель по Швеции [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.crpp.ru/userfiles/export/Shveciya.pdf> вільний - Назва з екрану, рос.
18. Business-Sweden [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.business-sweden.com/services/invest-in-sweden/> вільний - Назва з екрану, англ.
19. Export.by [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://export.by/sweden> вільний - Назва з екрану, рос.
20. СМИ и новости в Швеции [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://rysslandshandel.se/rus/media/> вільний - Назва з екрану, рос.
21. Sweden [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://sweden.se/business/> вільний - Назва з екрану, англ.
22. Экономика и менеджмент инновационных технологий [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ekonomika.snauka.ru/2018/04/15921> вільний - Назва з екрану, рос.

23. Новая газета [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://novayagazeta.ru/articles/2020/09/25/87228-ranshe-shvetsiya-byla-gorazdo-bolee-sotsialisticheskoy-stranoy> вільний - Назва з екрану, рос.
24. Council of the European Union [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/migration-flows/> вільний - Назва з екрану, англ.
25. GSL [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://gsl.org/ru/taxes/tax-zones/shvecziya-public-llc/> вільний - Назва з екрану, рос.
26. U.S DEPARTMENT of STATE [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.state.gov/> вільний - Назва з екрану, англ.
27. UBR [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://ubr.ua/business-practice/own-business/biznes-za-rubejom-kak-otkryt-kompaniu-v-shvecii-320265> вільний - Назва з екрану, рос.
28. Svenska Domaner [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.svenskadomaner.se/#allFeatures> вільний - Назва з екрану, швед.
29. IKEA [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.ikea.com/se/sv/search/products/?q=tangentbord> вільний - Назва з екрану, швед.
30. Sitea Webbyra [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.sitea.se/ny-hemsida/#kopa-hemsida> вільний - Назва з екрану, швед.
31. Eurostat [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat> вільний - Назва з екрану, англ.

32. Polpred [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://polpred.com> вільний - Назва з екрану, рос.

33. Skatteverket [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.skatteverket.se> вільний - Назва з екрану, швед.

34. Verksamhetslokaler [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.verksamhetslokaler.se/kommersiellalokaler/lager/stockholm/stockholmvasastaden/lokalvasastan/248744> вільний - Назва з екрану, швед.

35. Studbooks.net [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://studbooks.net> вільний - Назва з екрану, рос.